

A large crowd of people, many wearing orange clothing, are gathered on a canal boat. The boat has the word "NASSA" written on its side. In the background, a building with a stone facade and arched windows is visible. The name "CRISTOFORO" is inscribed above one of the arches, with "PIANO'S & VLEUGELS" below it. Orange bunting is strung across the scene.

JAAARPLAN 2008

Alle toekomstige ontwikkelingen binnen het CBS

Centraal Bureau voor de Statistiek

INHOUD

1	Inleiding en leeswijzer	5
2	Statistisch programma	7
	MJP 2009–2013	7
	Overzicht van de output	7
	Programmatische speerpunten uit het huidige MJP	8
	Belangrijkste ontwikkelingen in het reguliere statistische programma	10
3	Procesvernieuwing	13
	Programma van generieke procesdiensten	13
	Dataverzameling	14
	Herontwerp Keten van Economische Statistieken	14
4	Externe ontwikkelingen en samenwerking	17
5	Internationale ontwikkelingen	21
	Meerjarenprogramma 2008–2012	21
	Herziening van het Europees systeem van rekeningen (ESR)	21
	Milieurekeningen	21
	Administratieve lasten	22
	Institutioneel	22
	Centres of Excellence worden ESSnets	22
	Europees Statistisch Trainingsprogramma	22
	Technische assistentie	23
	Verordeningen van het Europees Parlement en de Raad	23
6	Methodologie en kwaliteitszorg	25
	Methodologie	25
	Procesontwikkeling en Kwaliteit	26
7	Informatie- en communicatietechnologie	29
	Gewijzigde aanpak	29
	Werkprogramma en Vernieuwing	29
	Consolidatie en uitplaatsing rekencentra	29

8	Bedrijfsvoering	31
	Financiën en Planning & control	31
	Personeel en organisatie	32
	Huisvesting	32
9	Risicoparagraaf	35
Bijlage A	Overzicht van de output in 2008	37
Bijlage B	Beschrijving van de MJP-speerpunten	45
Bijlage C	Overige wijzigingen in het statistisch programma	51
Bijlage D	Begroting 2008	59
Bijlage E	Prestatie-indicatoren	61
Bijlage F	Overzicht van gebruikte afkortingen	63

‘...het belang dat
het CBS hecht aan
samenwerking met
andere organisaties...’ *blz. 5*

INLEIDING EN LEESWIJZER

De belangrijkste ontwikkelingen voor het komende jaar zijn zonder twijfel de grootschalige procesvernieuwing, consolidatie en verhuizing van de rekencentra en in het kielzog van deze beide ontwikkelingen de herziening van de IT dienstverlening in al haar facetten.

De procesvernieuwing is gebaseerd op uniformering van methoden, te gebruiken tools en processen. Het raakt uiteindelijk in beginsel alle statistische processen van het CBS en moet de aanzienlijke efficiencywinst mogelijk maken die in de jaren tot en met 2013 moet worden gerealiseerd. Tegelijkertijd wordt met het programma verbetering van de kwaliteit en consistentie van de statistische uitkomsten, vergroting van de flexibiliteit en verbetering van de beheersbaarheid en transparantie van de processen beoogt. De procesvernieuwing en de belangrijkste programma's waarin de ontwikkelde methoden en tools worden geïmplementeerd worden beschreven in [hoofdstuk 3](#).

Eén van de gevolgen is dat het aantal maatwerksystemen dat in gebruik is voor de statistiekproductie drastisch zal verminderen, wat een verminderde beheerslast bij de IT-divisie tot gevolg zal hebben. In de plaats daarvan zal een aantal standaard tools en hulpmiddelen moeten worden ondersteund. In de overgangsfase zullen echter oude en nieuwe wereld naast elkaar moeten functioneren, met alle technische en capaciteitsproblemen die dit met zich mee brengt. In [hoofdstuk 7](#) wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen bij de IT-divisie.

Vanwege de toch al ambitieuze projectenportfolio als gevolg van de procesvernieuwing en de ontwikkeling op IT gebied is er bewust naar gestreefd om de wijzigingen in het statistisch programma, buiten de ontwikkelingen in het kader van de speerpun-

ten, zo beperkt mogelijk te houden. In [hoofdstuk 2](#) wordt kort ingegaan op de belangrijkste veranderingen in het statistisch programma van het CBS. Een meer gedetailleerde uitwerking is opgenomen in de [bijlagen A, B en C](#). Het overzicht van de output is ten opzichte van vorig jaar uitgebreid en voorzien van een kwartaalplanning.

[Hoofdstuk 4](#) beschrijft enkele externe ontwikkelingen. Het weerspiegelt het belang dat het CBS hecht aan samenwerking met andere organisaties zowel bij de dataverzameling als bij de ontwikkeling en productie van statistische informatie. Het grote belang van internationale, vooral Europese ontwikkelingen op het werkpakket van het CBS behoeft zo langzamerhand geen betoog meer. In [hoofdstuk 5](#) is aangegeven wat de belangrijkste ontwikkelingen in het komende jaar zijn en hoe het CBS daarin participeert.

De procesvernieuwing, maar bijvoorbeeld ook de omschakeling op registerinformatie in plaats van eigen waarneming of de overgang van papieren naar elektronische waarneming, heeft consequenties voor de manier waarop kwaliteit van de output wordt bereikt. Om dat te kunnen bepalen is onderzoek naar de methodologische aspecten noodzakelijk. In [hoofdstuk 6](#) worden de terreinen van methodologisch onderzoek en de activiteiten op het gebied van procesbeheersing en kwaliteitszorg beschreven.

In [hoofdstuk 8](#) wordt kort ingegaan op enkele aspecten van de bedrijfsvoering. De begroting en het overzicht van de prestatie-indicatoren is opgenomen in de [bijlagen D en E](#).

[Hoofdstuk 9](#) ten slotte bevat de belangrijkste risico's die voor 2008 worden onderkend.

Tijdige realisatie van de geplande publicatiedata is één van de prestatie-indicatoren. *blz. 7*

STATISTISCH PROGRAMMA

MJP 2009–2013

Tegelijkertijd met het beschrijven van programmavoornemens voor 2008 is gewerkt aan een nieuw meerjarenprogramma voor de jaren 2009–2013. Vanzelfsprekend wordt in de voorstellen voor 2008 al vooruit gelopen op dat nieuwe meerjarenprogramma. Zo zal in het kader van het nieuwe MJP worden voorgesteld een deel van de huidige speerpunten in de jaren na 2008 een vervolg te geven. Deels komt dit omdat ze pas in de loop van de huidige programmaperiode gestart zijn en pas ná 2008 tot reguliere productie zullen leiden, maar bovendien omdat voor veel van de bestaande speerpunten geldt dat de ontwikkelingen op de desbetreffende beleidsterreinen van dien aard zijn dat voortzetting en uitbreiding gewenst is. Bij de inhoudelijke invulling is rekening gehouden met een mogelijk vervolg.

Overzicht van de output

In bijlage A is een volledig overzicht van de in 2008 per half jaar te realiseren output opgenomen. In 2008 wordt bekeken hoe goed deze planning, die voor het eerst op halfjaarniveau in het jaarplan is opgenomen, functioneert.

Tabel A1 bevat een overzicht van de aantallen StatLine-tabellen die in 2008 zullen worden geactualiseerd dan wel nieuw worden toegevoegd. Een volledige lijst van de afzonderlijke tabellen zou de omvang van dit jaarplan nagenoeg verdubbelen. Daarom is volstaan met de aantallen tabellen per onderwerp. Bij de afzonderlijke tabellen in StatLine zelf is aangegeven wanneer actualisatie te verwachten is.

Tabel A2 geeft een overzicht van de papieren en elektronische publicaties en het halfjaar waarin deze zullen verschijnen. Tijdige realisatie van de geplande publicatiedata is één van de prestatie-indicatoren.

Tabel A3 bevat een overzicht van de persberichten. Hiervoor geldt dat het uitbrengen van onderdelen ervan enigszins afhankelijk is van de actualiteit en van de nieuws waarde van de uitkomsten van het statistisch onderzoek. Een 'harde' planning is daarom niet te geven,

maar wel een inschatting van de aantallen. Voorts wordt wekelijks op de website de publicatieagenda voor de daarop volgende week gepubliceerd. Ook de realisatie van de publicatiedata van persberichten is opgenomen in de lijst van prestatie-indicatoren.

Tabel A4 bevat een overzicht van de databestanden die het CBS, veelal op grond van Europese verordeningen, aan Eurostat levert. De tijdigheid van deze leveringen is de derde van de prestatie-indicator voor het beoordelen van de realisatie van de publicatiekalender.

Tabel A5 bevat een overzicht van de microdatabestanden die volgend jaar beschikbaar komen voor analyse door externe onderzoekers, via remote access of on site bij het CBS. Op de website wordt een actueel overzicht bijgehouden van alle beschikbare bestanden.

Tussen het CBS en de Data Archiving and Networked Services (DANS), een initiatief van de Nederlandse Organisatie van Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), bestaat een overeenkomst over de beschikbaarstelling

van beveiligde bestanden met gegevens over personen en huishoudens voor wetenschappelijk onderzoek. Ook deze bestanden zijn in dit overzicht opgenomen.

Ten slotte is in **tabel A6** een overzicht opgenomen van de onderzoekspapers en wetenschappelijke publicaties die naar verwachting in 2008 zullen worden afgerond.

Naast de geplande output, opgenomen in de tabellen in bijlage A, wordt er nog een aantal incidentele artikel en rapporten gepubliceerd. Op de website www.cbs.nl wordt wekelijks een aantal artikelen opgenomen in het Webmagazine. De onderwerpen daarvoor worden op basis van de uitkomsten van de onderzoeken en de actualiteitswaarde geselecteerd. Met de ‘publicerende afdelingen’ binnen het CBS zijn afspraken gemaakt over het

aantal artikelen dat zij bij benadering per kwartaal zullen leveren.

Het Centrum voor Beleidsstatistiek produceert in opdracht van andere overheden jaarlijks een aantal studies en rapporten waarvan in de regel wordt afgesproken dat het CBS deze openbaar maakt.

Programmatistische speerpunten uit het huidige MJP

De **structurele vernieuwing** van het statistische programma vindt plaats aan de hand van thans 14 speerpuntprojecten uit het lopende programma. De keuze van de speerpunten sluit aan bij de wensen van de gebruikers, zoals destijds vastgelegd in Sturen op statistieken. (Centraal Bureau voor de Statistiek en Centrale Commissie voor de Statistiek, Sturen op statistieken: Visies uit de samenleving, Voorburg, 2003.) Over de speerpunten zijn meerjarige afspraken gemaakt. Er is een in omvang oplopende capaciteitsuitbreiding ingepland, oplopend tot 176 vte in 2012.

t/m 2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
42	91	120	154	168	173	176

In 2006 en 2007 is ten opzichte van deze planning circa 9 vte versneld beschikbaar gekomen zodat er voor aanvullende **toewijzing in 2008** nog ruim 20 vte beschikbaar resteert. Dat brengt het totaal op de circa 120 vte. Voor het toekennen van de capaciteit is dezelfde werkwijze gehanteerd als vorig jaar: voor alle speerpunten zijn (aanvullende) projectplannen opgesteld die zijn beoordeeld op:

- concreetheid in termen van output;
- planning en haalbaarheid in de tijd;
- mate waarin wordt beantwoord aan de actuele maatschappelijke vraag;
- mate waarin plannen onderling zijn afgestemd en samenhang benutten.

Op basis van deze overwegingen wordt voorgesteld de beschikbare capaciteit over de speerpunten te verdelen zoals is aangegeven in de tabel op de volgende pagina. De capaciteit die in de voorgaande jaren aan de speerpunten is toegekend is eveneens in de tabel op pagina 10 weergegeven.

De oorspronkelijke speerpunten ‘Sociale dynamiek’ en ‘Uitbreiding arbeidsrekeningen’ zijn al geruime tijd geleden vanwege hun inhoudelijke samenhang gecombineerd. Ook is reeds eerder besloten de speerpunten ‘Kenniseconomie’ en ‘Productiviteit’ samen te voegen. Het voorgenomen speerpunt ‘Prestatie-indicatoren overheid’ is vorig jaar geschrapt. Ontwikkelingen in de informatievoorziening aan ministeries en de dienstverlening door het Centrum voor Beleidsstatistiek maken dit speerpunt overbodig. Voor de 14 resterende speerpunten is in bijlage B een beschrijving opgenomen van de resultaten die in 2008 zullen worden bereikt.

Aan het speerpunt 16, Benchmarking bedrijven, is volgens de tabel in 2008 geen capaciteit meer toegewezen. De activiteiten die bij dit speerpunt staan beschreven (zie bijlage B) zullen echter binnen de reguliere capaciteit van de desbetreffende divisie worden uitgevoerd.

Vooruitlopend op het nieuwe Meerjarenprogramma 2009–2013 is voorts een **nieuw speerpunt Sociale samenhang** opgenomen. Het voornaamste doel van de activiteiten in 2008 is inzicht te krijgen in de invulling van het brede terrein sociale samenhang aan de hand van beschikbare data, ter voorbereiding op een verdere statistische uitwerking van het onderwerp.

Capaciteitstoedeling MJP speerpunten

Speerpunt		Toekenning t/m 2007	Mutaties t.o.v. 2007	Totaal 2008
1/9	Sociale dynamiek & Uitbreiding arbeidsrekeningen	15	1,4	16,4
2	Microdata-infrastructuur	5	2,8	7,8
3	Lange tijdreeksen	5	0	5
4	Gezondheid, welzijn en zorg	15	0	15
5	Vergrijzing: sociaal- en macro-economisch	10	0	10
6	Ruimte, wonen en mobiliteit	7	1,6	8,6
7	Geïntegreerde informatievoorziening onderwijs	6	1,1	7,1
8/14	Kenniseconomie: sectoren & analyse productiviteit	10,5	2,5	13
10	Uitbreiding prijs en volume-informatie	3	4,5	7,5
11	Verdieping en verbreding handel en diensten	9	2,8	11,8
12	Snelle conjunctuurindicatoren	4	-0,4	3,6
13	Rechtsbescherming en veiligheid: rekeningen en SSB satelliet	5,4	1,5	6,9
15	Internationaal economische relaties	2	3	5
16	Benchmarking bedrijven	3	-3	0
nieuw	Sociale samenhang		2,3	2,3
Totaal		99,9	20,1	120

Belangrijkste ontwikkelingen in het reguliere statistische programma

Jaarlijks wordt er een groot aantal, veelal kleine wijzigingen doorgevoerd in het statistisch programma. De noodzaak daartoe wordt ingegeven door de behoefte om de kwaliteit van de reguliere output in termen van relevantie en actualiteit te handhaven en in te spelen op wijzigingen in (Europese) wet- en regelgeving. Ook aanpassingen in de bestaande verwerkingsmethoden of programmatuur vallen hieronder. De overige wijzigingen in het reguliere statistische programma vloeien voort uit het realiseren van de doelstellingen verbonden aan de statistiekproductie van het CBS, te weten vermindering van de lastendruk voor berichtgevers, verhoging van de efficiency, verbetering van de kwaliteitsborging en onderhoud dat voortvloeit uit wijzigingen in externe databronnen en daarmee gepaard gaande noodzakelijke aanpassingen van methoden en technieken.

De wijzigingen zoals hiervoor bedoeld, zijn volledig beschreven in de bijlage C. De belangrijkste of meest veelomvattende aanpassingen worden hieronder kort toegelicht.

Met ingang van 2008 worden nieuwe versies van de activiteitenclassificaties ‘*International Standard Industrial Classification of all economic activities*’ (ISIC) en ‘*Statistical Classification of economic activities in the European Community*’ (NACE 2007) en daarvan afgeleid de nationale *Standaard Bedrijfsindeling* (SBI) ingevoerd. Dit betekent dat bedrijven in het *Algemeen Bedrijfsregister* (ABR) vanaf dat moment volgens de nieuwe classificatie moeten zijn gecodeerd.

De invoering van de *NACE 2007/SBI 2008* brengt meer economische activiteiten binnen het bereik van de verordeningen voor Structural Business Statistics (SBS) en Short Term Statistics (STS). De gevolgen van de wijzigingen in het ABR moeten uiterlijk op 1 januari 2009 zijn geïmplementeerd. Deze activiteiten worden in een vervolgproject op het herontwerp ABR opgenomen en uitgevoerd. Invoering brengt ook aanpassingen in het outputpakket en de productieprocessen met zich mee. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2007 gestart en worden doorgetrokken in

2008. Implementatie vindt grotendeels in 2008 plaats. Er zal ook aandacht zijn voor het documenteren en repareren van de reeksbreuken, die als gevolg van de introductie van de nieuwe SBI zullen optreden.

Het *Sociaal Statistisch Bestand* (SSB) is voor de sociale en ruimtelijke statistieken het integratiekader en coördinatie-instrument. In de *SSB-kern* zijn de belangrijkste (sociaal)-demografische en sociaal-economische achtergrondkenmerken van de bevolking opgenomen. Om de statistische coördinatie te verbeteren wordt het gebruik van de SSB-kern voor steeds meer sociale en ruimtelijke statistieken voorgeschreven. Om beter tegemoet te kunnen komen aan de eisen van tijdige informatie wordt er in 2008 naast een ‘definitieve’ SSB-kern, waarbij maximaal gebruik gemaakt wordt van alle beschikbare informatie, een ‘voorlopige’ SSB-kern ontwikkeld. Deze laatste variant komt sneller beschikbaar, maar bevat minder variabelen of slechts voorlopige informatie over variabelen. Voor specifieke thema’s zijn SSB-satellieten

ontwikkeld. Daarin worden de voor het desbetreffende onderwerp relevante kenmerken overgenomen uit de SSB-kern en aangevuld en geïntegreerd met specifieke register- en enquête-informatie over dit maatschappelijke thema. De bestaande SSB-satellieten worden verder uitgebreid. Uitbreiding zal in het algemeen geschieden in samenhang met de desbetreffende programmatische speerpunten van het CBS. Daarnaast worden ook voor bestaande statistische thema's geleidelijk SSB-satellieten ontwikkeld.

In 2008 worden de productiesystemen van de **onderwijsstatistieken** en de **statistieken van inkomen en vermogen** vernieuwd, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van een generieke gegevensopslag- en

opvraagfunctionaliteit en regelgestuurde gegevensverwerking. Hierbij wordt dus aangesloten op het algemene IT-vernieuwingprogramma, waarin het aanbieden en gebruiken van generieke procesdiensten centraal staan (zie verder hoofdstuk 3). Bij deze 'procestransformaties' worden de productiesystemen ook structureel aangesloten op het productiesysteem van de SSB-kern. Aansluitend op het operationeel worden van reguliere gegevensleveringen uit de Polisadministratie van het UWV, wordt een nieuw productiesysteem voor statistieken over **werkgelegenheid en lonen** geïmplementeerd.

Om de actualiteit van de statistische informatie te vergroten is een aantal

jaren geleden de **1-op-1-norm** geïntroduceerd. Statistische uitkomsten over een bepaalde verslagperiode zouden beschikbaar moeten zijn uiterlijk één periode na afloop van die verslagperiode; dus jaarstatistieken uiterlijk een jaar na afloop van het verslagjaar, maandstatistieken uiterlijk een maand na afloop van de verslagmaand, etc. Realisatie van dit streven is niet altijd mogelijk, bijvoorbeeld als de administratieve bronnen daarvoor niet tijdig beschikbaar zijn. In 2008 zal vooral voor de korte termijn en jaarstatistieken van bedrijven worden nagegaan hoe versnelling en het halen van de 1-op-1-norm kunnen worden bereikt.

In 2007 is een generieke
voorziening voor de
waarneming van integrale
registers gerealiseerd. *blz. 13*

PROCES- VERNIEUWING

Programma van generieke procesdiensten

Verbetering van de kosteneffectiviteit door middel van procesvernieuwing blijft een centrale doelstelling van het CBS. Dit wordt bereikt door een gestage uitbreiding van het gebruik van secundaire bronnen, het zoeken van een optimale aansluiting bij de ontwikkelingen in het kader van het programma e-overheid en het toepassen van efficiëntere verwerkingsmethoden. Voor dit laatste is het zogenaamde **programma ontwikkeling generieke procesdiensten** opgezet. Naast efficiencyverbetering worden met dit programma verbetering van de kwaliteit en consistentie van de statistische uitkomsten, vergroting van de flexibiliteit en verbetering van de beheersbaarheid en transparantie van de processen beoogd.

Het programma beoogt om voor verschillende onderdelen van het statistisch proces, zoals dataverzameling, gegevensopslag, metadata en gegevensverwerking, **gestandaardiseerde methoden en tools** te ontwikkelen. Basis voor het programma vormt de eind 2006 vastgestelde business- en informatiearchitectuur. Er is gekozen voor een uitvoeringsstrategie die uitgaat van het gebruik van commercial off the shelf (COTS)-producten en standaard software.

In 2007 is een generieke voorziening voor de waarneming van integrale registers gerealiseerd. Met ingang van 2008 zal deze in productie worden genomen. Tevens is een generieke voorziening gerealiseerd voor de

opslag/opvraag van de ontvangen registergegevens in de zogenaamde pré-inputbase. In 2008 wordt ten behoeve van de waarneming tevens een standaard CRM applicatie geselecteerd, en tools voor de planning en regie van het waarnemingsproces. Om het gebruik van elektronische vragenlijsten beter te ondersteunen, wordt de functionaliteit van de bestaande – door het CBS zelf ontwikkelde – vragenlijstgenerator uitgebreid. Afhankelijk van de resultaten van een haalbaarheidsonderzoek zal in 2008 ófwel de bestaande programmatuur worden vervangen door een COTS-oplossing ófwel de bestaande programmatuur wordt geüpgraded.

In de tweede helft van 2007 is het CBS een voorlopig contract aangegaan met een externe IT-uitvoeringspartner voor het realiseren van een **Data Service Centrum** en een **Meta Service Centrum** (DSC/MSC) op basis van een COTS-oplossing. In de eerste helft van 2008 zal een eerste productieversie gereed zijn. Hieraan voorafgaand zal eind december 2007 een ‘leeg’ systeemcasco (infrastructuur met demonstratie content) worden opgeleverd.

De ontwikkeling van een **classificatieserver** zal door het CBS zelf worden afgerond en geïntegreerd in de DSC/MSC-oplossing. De gekozen oplossing biedt de mogelijkheid om de kwaliteits- en procesgegevens als additioneel kenmerk toe te voegen aan de databestanden.

Dataverzameling

Eén van de onderdelen van het proces waarop het programma van generieke procesdiensten zich richt, is de waarneming. Vanwege de spreiding van de waarnemactiviteiten over de divisies van het CBS is voor de implementatie van de vernieuwing van de dataverzameling in 2007 een afzonderlijk programma gestart. De voorbereidende, coördinerende en ondersteunende taken op het gebied van dataverzameling worden in die projectorganisatie geconcentreerd. Met de coördinatie van deze taken moet het gemakkelijker worden om de CBS-brede **waarnemingstrategie**, de omschakeling van papier naar digitaal en de inzet van een zogenaamde mixed mode waarneming¹, te realiseren. In de afgelopen jaren is veel onderzoek verricht op het gebied van internet enquëtering en 'mixed mode' waarneming. Dit heeft veel kennis opgeleverd over logistieke en technische vraagstukken, alsmede inzichten in welke doelgroepen wel of juist niet met bepaalde waarnemingstrategieën bereikt kunnen worden en op welke respons daarbij gerekend kan worden.

Standaardisering van de gebruikte hulpmiddelen en koppeling van gebruikte systemen moet de informatievoorziening voor de procesketen optimaliseren. De centrale coördinatie en stroomlijning van processen van dataverzameling zullen een aanzienlijke bijdrage leveren aan de efficiencyverbetering in de komende jaren.

Concrete **doelstellingen voor 2008** zijn de implementatie van één standaard CRM applicatie, de implementatie van een centrale planning- en regiefunctie, de transformatie van papieren vragenlijsten naar elektronische vragenlijsten en de ontwikkeling van een effectieve 'mixed mode' strategie voor het gebruik van verschillende enquête methoden.

Herontwerp Keten van Economische Statistieken

Het programma Herontwerp keten van economische statistieken (HEcS) heeft als doel om met de ketengedachte als leidraad de gehele keten van economische statistieken opnieuw in te richten. Het is de meest veelomvattende en belangrijkste keten van processen die met behulp van de nieuw te ontwikkelen generieke procesdiensten wordt herontworpen. Vanwege die omvang is er een afzonderlijk programma voor opgezet, dat doorloopt tot 2011. Na de voorbereidingen eind 2006, zijn in 2007 de eerste projecten gestart gericht op het in kaart brengen van benodigde methodologie en de onderlinge afhankelijkheden tussen de statistieken die onderdeel uitmaken van de keten. Vanaf 2008 worden geleidelijk onderdelen van het proces herzien. Het programma levert voor (clusters van) processen de nieuwe methoden, processen en tools én implementeert die in de productie.

Het **herontwerp Nationale rekeningen**, dat begin 2007 is gestart, is opgenomen in dit programma. De resultaten van een tweetal ontwikkelprojecten uit dit herontwerp worden naar verwachting in 2008 in productie genomen. Het betreft hier in de eerste plaats een hulpmiddel om tijdens het integratieproces eerder zicht te hebben op een aantal macro-economische variabelen (het 'dashboard'). Door dit eerdere inzicht en doordat met het dashboard meer top-down gewerkt kan worden, zal de integratie efficiënter verlopen en zal de kwaliteit van de ramingen verbeteren. Het tweede hulpmiddel, de zogenaamde 'kwartaal-machine', wordt gebruikt om de huidige cyclus te vereenvoudigen door onder andere voortaan slechts één – namelijk de definitieve – autonome raming voor een jaar te maken. De overige (voorlopige) jaarramingen worden op basis van kwartaalinformatie samengesteld, aangevuld met enkele essentiële jaargegevens. Deze vereenvoudigde cyclus zal conform planning in 2008/2009 zijn beslag krijgen.

In het kader van het herontwerp van de keten worden ook nieuwe processen voor de bronstatistieken voor de Nationale rekeningen ontwikkeld. Dit moet leiden tot een kwaliteitsverbetering van de ramingen van de Nationale rekeningen. Voor de kleine bedrijven wordt in 2008 het proces voor de **kortetermijnstatistieken (KS)** opnieuw opgezet. De kortetermijnstatistieken publiceren omzetonwikkelingen op maand- en kwartaalbasis. Doel is om hiervoor zoveel mogelijk BTW-data van de Belastingdienst te gaan gebruiken. De enquëtering hiervoor bij het midden- en kleinbedrijf kan dan deels worden beëindigd. Dit zorgt voor een flinke administratieve lastenverlichting. In 2008 wordt de aandacht vooral gericht op de gefaseerde implementatie. In een ontwikkelproject worden de nieuwe methodologie en het nieuwe proces uitgewerkt. Een afzonderlijk project richt zich op de implementatie van het nieuwe proces. In de loop van 2008 moet KS met BTW operationeel worden. Naast de totale omzet worden bij een aantal SBI's ook andere variabelen gevraagd in het kader van een verplichting in de vorm van een STS-verordening, of omdat er outputverplichtingen zijn met derden, zoals DNB. Enquëtering hiervoor zal moeten worden gecontinueerd.

Voor de grote, complexe bedrijven wordt in 2008 een afzonderlijk proces opgezet. Topondernemingen hebben een groot en belangrijk aandeel in veel statistieken van het CBS. Het is cruciaal, dat deze gegevens volledig en consistent in de verschillende thematische publicaties zijn opgenomen. In dit project worden bij in eerste instantie 150 ondernemingen de sleutelvariabelen uit 11 basisstatistieken onderling consistent gemaakt en verwerkt. De methode zal worden beschreven en daarnaast zal worden vastgesteld hoe groot de groep ondernemingen is waarvoor deze werkwijze uiteindelijk zal worden ingezet. De invoering staat gepland voor het tweede halfjaar van 2008.

¹ Mixed mode waarneming wil zeggen: een efficiënte combinatie van verschillende enquêtemethoden zoals papier, telefonisch, internet.

In 2007 is een
convenant gesloten
met het Verbond van
Verzekeraars. *blz. 17*

EXTERNE ONTWIKKELINGEN EN SAMENWERKING

De door de statistiek veroorzaakte **administratieve lasten** bij het bedrijfsleven en de burgers zijn de afgelopen jaren stelselmatig verlaagd door het gebruik van secundaire bronnen uit te breiden. In 2008 is nauwelijks meer sprake van administratieve lasten bij bedrijven en instellingen welke worden veroorzaakt door sociale of ruimtelijke statistieken. Het tempo waarin de knelpunten in de loonaangifteketen (SUB/Walvis)² kunnen worden opgelost bij de Belastingdienst en het UWV is bepalend in hoeverre het CBS in 2008 nog tot aanvullende dan wel alternatieve dataverzameling moet overgaan voor de productie van (tijdige) statistieken over werkgelegenheid, lonen en ziekteverzuim.

Bij, dan wel op verzoek van, veel ministeries worden in het kader van bestuurlijke informatievoorziening en beleidsonderzoek gegevens verzameld en verwerkt die deels samenvallen met officiële statistiekproductie. Om de productie van statistieken en van beleidsinformatie voor de rijksoverheid als geheel zo efficiënt mogelijk te laten plaatsvinden, streeft het CBS naar samenwerking met ministeries op het gebied van efficiënt inkopen en aanbesteden van statistiek en onderzoek (het via inbesteding leveren van 'shared services' door het CBS). Met het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (Directoraat-generaal Wonen, Wijken en Integratie) vindt vanaf 2008 samenwerking plaats bij de uitvoering van het **Woononderzoek Nederland** als 'shared-service project'. Deze samenwerking is gericht op een betere afstemming van vraagstellingen, een betere afstemming van de uitkomsten, vermindering van de enquêtedruk en het verhogen van de kwaliteit van overheidsinformatie en onderzoek. De samenwerking bestaat onder meer uit het gezamenlijk verzamelen van gegevens, gezamenlijke publicaties en/of het ontwikkelen van bestanden. Over de verlenging van

de samenwerking rond de Veiligheidsmonitor zijn inmiddels met de betrokken partijen (met name de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie) afspraken gemaakt. Daarnaast wordt over diverse onderzoeken gesproken en samengewerkt met het Sociaal en Cultureel Planbureau en de Adviesdienst voor Verkeer en Vervoer van het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

De samenwerking tussen het **Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties** en het CBS bij het project Single information – single audit (Sisa) wordt in 2008 uitgebreid. Dit project heeft betrekking op de uitwisseling van verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen tussen lokale overheden en betrokken ministeries. Het CBS vervult een centrale rol bij deze gegevensuitwisseling. In 2007 is het Sisa-project voor het eerst uitgevoerd voor 29 specifieke uitkeringen, in 2008 wordt de regeling toegepast op bijna alle specifieke uitkeringen (circa 80).

Met veel andere ministeries wordt samenwerking voortgezet en in voorkomende gevallen geïntensiveerd. Dit betreft onder meer SZW, LNV, VWS, OCW en EZ.

In 2007 is een convenant gesloten met het **Verbond van Verzekeraars**. Dit convenant maakt het mogelijk om cijfers over de levensloopregeling van verzekeraars en overige aanbieders te combineren en zo een beeld te krijgen van de totale markt. De gegevens die dit voor 2008 oplevert, kunnen worden afgezet tegen de eerste resultaten die in 2007 gepubliceerd zijn.

In 2008 zullen de eerste uitkomsten van de nieuwe rapportages voor de verzekeraars, pensioenfondsen en kredietinstellingen worden ontvangen van **De Nederlandsche Bank (DNB)**. Deze rapportages zijn in samenwerking met

² Samenwerking tussen het UWV en de Belastingdienst bij de uitvoering van de Wet Administratieve Lastenverlichting en Vereenvoudiging in Sociale-verzekeringswetten (Walvis).

het CBS ontwikkeld en zullen ook gegevens bevatten die zijn opgenomen om aan de specifieke CBS behoeftes te voldoen. Daarnaast wordt er met DNB gewerkt aan de verdere verfijning van de analyse- en verwerkingsmethodes voor de statistieken over financiële instellingen. Ook zal de gegevensuitwisseling tussen beide organisaties worden gestroomlijnd door gebruik van het CBS dataopslag systeem, dat in 2007 is gebouwd, te intensiveren.

In het kader van de in 2007 aangegane samenwerking op het gebied van conjunctuurenquêtes tussen CBS, [Kamers van Koophandel](#), [VNO-NCW](#) en [MKB Nederland](#) is in 2007 een plan ontwikkeld voor een gezamenlijke kwartaalenquête, ter vervanging van de ERBO-enquête, die grotendeels door het CBS zal worden uitgevoerd. In 2008 wordt het productieproces opgestart en eind 2008 zullen de eerste resultaten beschikbaar zijn. De samenwerking leidt tot een verlaging van de gezamenlijke enquêtedruk en een efficiencywinst bij de deelnemende partijen. In 2008 wordt in samenwerking met de [Universiteit van Maastricht](#) een zogenaamde

‘employer/employee’ dataset ontwikkeld waarmee onderzoek wordt gedaan naar de migratie-effecten van R&D personeel en naar de effecten op de bedrijfsresultaten van het (re)alloceren van specifieke R&D expertise door bedrijven.

In 2005 hebben het CBS en de [Kamers van Koophandel](#) (KvK) besloten om hun expertise op het gebied van typen te bundelen. Het doel van de samenwerking is om een interactieve [typeermodule](#) te ontwikkelen waarmee de KvK in staat wordt gesteld om op een uniforme, reproduceerbare en transparante wijze, minimaal 80 procent van de bedrijven correct te typen. Voor het in 2007 door de KvK akkoord bevonden prototype zal in 2008 een productieversie worden gebouwd, die de KvK in het tweede kwartaal 2008 in gebruik neemt. In het eerste kwartaal van 2009 zal de productiemodule geheel in het intakeproces van de KvK worden geïntegreerd.

In de context van een aanstaande wetswijziging wet Goederenvervoer bereidt het CBS zich voor om waarneemtaken

over te nemen van de [Stichting Nationale en Internationale Wegvervoer Organisatie \(NIWO\)](#). De memorie van toelichting van de nieuwe wet Goederenvervoer geeft aan het CBS de opdracht de enquêtering van de beroepsvervoerders voortaan per XML uit te voeren en voor een zo klein mogelijke restgroep een elektronische vragenlijst te gebruiken. De wetgever geeft daarmee ook aan dat een nieuwe steekproef – waarin o.a. rekening wordt gehouden met deze twee elektronische bevragingmethoden noodzakelijk is.

Het kabinet heeft duurzaamheid tot een van de pijlers van het regeerakkoord gemaakt. [De vier planbureaus](#) en het CBS is gevraagd een voorstel te doen over een jaarlijkse duurzaamheidsmonitor waarin historische ontwikkelingen, prognoses en beleidsadviezen worden gecombineerd. De eerste uitgave van deze duurzaamheidsmonitor zal in de tweede helft van 2008/voorjaar 2009 verschijnen. Het CBS zal hierbij de statistische informatie verzorgen; de planbureaus zullen verantwoordelijk zijn voor signalering en analyse van trends en ontwikkelingen.

Het jaar 2008 is het eerste van het Europees meerjarenprogramma voor de statistiek 2008–2012. *blz. 21*

INTERNATIONALE ONTWIKKELINGEN

Meerjarenprogramma 2008–2012

Het jaar 2008 is het eerste van het Europees meerjarenprogramma voor de statistiek 2008–2012. Dit meerjarenprogramma is mede gebaseerd op enkele brede uitgangspunten zoals herprioritering, vereenvoudiging regelgeving en reductie van de administratieve lasten. De algemene, inhoudelijke beleidsthema's zijn:

- welvaart, solidariteit, veiligheid;
- concurrentievermogen, groei, economische en sociale samenhang en duurzame ontwikkeling;
- verdere uitbreiding van de Europese Unie.

Het meerjarenprogramma geeft een overzicht van de nieuwe statistische vereisten voor ieder van de beleidsterreinen van de Europese Unie. Opvallend is dat er bij de sociale statistieken veel nieuwe initiatieven zijn voorzien, zoals:

- criminaliteit, slachtofferschap en strafrechtpleging;
- sociale positie migranten;
- (regionale) armoede en kinderarmoede;
- kosten sociaal stelsel;
- vacaturestatistieken;
- de dekking van de structuurenquêtes over lonen en loonkosten;
- onderwijs (uitgaven, mobiliteit, kwaliteit);
- gezondheid.

Directe effecten voor het statistisch programma van het CBS zijn vooral in de jaren na 2008 te verwachten. In het CBS-meerjarenprogramma is rekening gehouden met de nieuwe aandachtspunten in het Europese statistische beleid.

Herziening van het Europees systeem van rekeningen (ESR)

Op dit moment worden de internationale richtlijnen voor de samenstelling van nationale rekeningen, het System of National Accounts (SNA) 1993, herzien. De redactionele afronding van het eerste deel, met de hoofdstukken over het kernstelsel, is gepland voor begin 2008. Het tweede deel volgt een jaar later. Binnen de Europese Unie is inmiddels een projectvoorstel geformuleerd om te komen tot een herziening van de relevante EU-verordening: het Europees Stelsel van Nationale en Regionale Rekeningen (ESR) 1995, als direct gevolg van de revisie van het SNA '93 in de UN Statistical Commission van februari 2007.

Milieurekeningen

Het CBS is sinds 1 januari 2007 voorzitter van de London Group on Environmental Accounting voor een periode van 3 jaar. Deze groep buigt zich over de herziening van het Systeem van milieurekeningen (System of Environmental and Economic Accounts, SEEA). Milieurekeningen zijn een onderdeel

van de Nationale rekeningen. Beoogd wordt om internationale harmonisatie tot stand te brengen van statistieken en indicatoren op het terrein van milieu en economie. De lijst van revisieonderwerpen voor het eerste deel van het SEEA ('the statistical standard') wordt eind 2008 afgerond.

Administratieve lasten

Begin 2007 heeft de Europese Commissie, in navolging van diverse lidstaten, een ambitieus actieplan voorgesteld om in 2012 de administratieve lasten voor het bedrijfsleven en met name voor het MKB met 25 procent te verminderen. De reductie op het terrein van de communautaire statistiek maakt hier integraal onderdeel van uit. In dit kader wordt voor Intra-EU-handel (Intrastat), die het merendeel van de administratieve lasten veroorzaakt, onderzoek gedaan naar de

mogelijkheid van ‘eenzijdige waarneming’. In de rapportage aan de ECOFIN Raad van november 2007 blijkt dat voor de korte termijn een drempelverhoging voor Intrastat opgaven het meest haalbaar is. Een waarneming van de ‘single flow’ is voor de korte termijn niet mogelijk. In 2008 zullen deze uitkomsten uitgewerkt worden in een aanpassing van de Intrastat verordening. Na afronding van de besluitvorming door het Europees Parlement en de Raad kan een nieuwe

stap gezet worden naar het verminderen van de belasting voor het bedrijfsleven en met name het MKB.

Een ander aandachtspunt in dit kader vormen de statistieken voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid. De roep om de vele verordeningen op dit terrein kritisch te bezien wordt steeds luider en zal uiteindelijk resulteren in vereenvoudigingen in de landbouwstatistieken.

Institutioneel

In 2008 zal naar verwachting de nieuwe European Statistical Advisory Committee van start gaan. Dit is een klein comité met als taak toezicht te houden op de invoering van de Europese Praktijkcode voor de statistiek bij Eurostat en het Europees Statistisch Systeem als geheel. De ECOFIN Raad, de raad van Ministers van Financiën van de EU-lidstaten, heeft tot de oprichting van deze commissie besloten in het kader van een pakket van maatregelen gericht op het verbeteren van de integriteit en kwaliteit van de Europese statistiek.

In 2008 zal eveneens een nieuw adviseerend comité van gebruikers van de statistiek, the European Advisory Committee on Community Statistical Information Policy (het herziene CEI-ES), van start gaan. Het huidige CEIES telt meer dan 80 leden en er werd geconstateerd dat zowel de omvang als de taken van het CEIES aan herziening toe waren. Het nieuwe comité zal veel kleiner van omvang zijn.

De herziening van deze beide comités, samen met de herziening van ‘Statistical law’ uit 1997 zullen in 2008 en 2009 wellicht ge-

integreerd worden tot een nieuw institutioneel kader voor de Europese Statistiek.

In UNECE-verband is de Working Group on the Impact of Globalisation on National Accounts opgericht, waarbij het CBS als voorzitter fungeert. Het doel van deze nieuwe werkgroep is om onderzoek te doen naar de belangrijkste verstoringen in de samenstelling van nationale rekeningen en gerelateerde bronstatistieken, zoals die wordt veroorzaakt door de groeiende globalisering.

Centres of Excellence worden ESSnets

De eerste pilot voor een Centre of Excellence (Cenex) is in 2007 met succes afgerond. Deze pilot was een Cenex on Statistical Disclosure Control, onder leiding van het CBS. Op basis van deze positieve uitkomst is besloten om het model van de Cenex breder in te zetten bij ontwikkeling van de Europese Statistiek. De naam van de Cenex wordt gewijzigd in ESSnet. In 2008 gaan diverse ESSnets van start. Nederland is groot voorstander van dit model, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de aanwezige expertise in de statistische bureaus ten faveure van het gehele ESS.

Het CBS en andere statistische bureaus zullen in 2008 een aanvraag indienen voor een ESSnet on Statistical Disclosure Control.

Europees Statistisch Trainingsprogramma

Eurostat heeft voor de jaren 2007–2011 de uitvoering van het Europees Statistisch Trainingsprogramma voor medewerkers van statistische instituten van de EU na een call for tender procedure toegekend aan een consortium, waarin behalve het CBS nog 14 NSI's deelnemen. Van de 9 verschillende cursussen die jaarlijks verzorgd worden, is het CBS cursusleider voor de lange cursus Nationale Rekeningen in de praktijk, de cursus Survey Non Response in samenwerking met Zweden en de cursus Metadata in samenwerking met Noorwegen.

Technische assistentie

Op verzoek verleent het CBS technische assistentie aan verschillende lidstaten en kandidaatlidstaten van de Europese Unie, waarbij de focus ligt op Litouwen en Turkije. In 2007 heeft het CBS als partner in een consortium ingeschreven op het ambitieuze project 'Upgrading the Statistical System of Turkey II', waarvan het zwaartepunt van de uitvoering in 2008 ligt. CBS is projectleider voor de subcomponenten business registers en voor business statistics. Daarnaast worden op enkele statistische terreinen CBS-experts ingezet voor korte missies naar Turkije.

Een ander aandachtsgebied betreft de technische assistentie aan de statistiek voor de Nederlandse Antillen. Het CBS heeft onder voorwaarden positief gereageerd op een verzoek van Aruba en Curaçao en onderzoekt in samenwerking met die landen de mogelijkheden om in 2008 en verdere jaren assistentie te gaan verlenen. Een en ander is mede afhankelijk van de mogelijkheden voor financiering van de activiteiten.

Verordeningen van het Europees Parlement en de Raad

In 2008 wordt de besluitvorming door het Europees Parlement en de Raad over een groot aantal dossiers voorgezet. De complexiteit van het besluitvormingsproces maakt het niet altijd mogelijk een indicatie te geven of de afronding ook in 2008 kan plaatsvinden. Veel verordeningen zijn aangehouden vanwege verschillen van mening tussen de Raad en het EP over de comitologieprocedure.

De volgende verordeningen zullen naar verwachting begin 2008 zijn aangenomen:

- Regulation concerning Structural Business Statistics (aanpassing SBS verordening uit 1997).
- Regulation establishing a common framework for business registers for statistical purposes.
- Regulation on the transmission of national accounts data.
- Regulation establishing common rules for the provision of basic information on Purchasing Power Parities and for their calculation and dissemination.
- Regulation establishing a new statistical classification of products by activity (CPA).
- Regulation on Population and Housing Censuses.
- Regulation concerning the production and development of statistics on education and life long learning.
- Regulating concerning Statistics on Plant Protection Production.
- Amendment to the common classification of territorial units for statistics (NUTS) by reasons of accession of Bulgaria and Romania.
- Regulation concerning meat and livestock statistics.

De volgende verordeningen zullen in de loop van 2008 (verder) worden behandeld:

- Regulation on the submission by MS of statistics on aquaculture.
- Regulation on Energy statistics.
- Regulation on Community Statistics on Public Health and Health and Safety at Work.
- Regulation on quarterly statistics on Community job vacancies.
- Regulation on farm structure surveys and the survey on agricultural production methods.
- Regulation on a Programme for the Modernisation of European Enterprise and Trade Statistics (MEETS).
- Regulation on statistics relating to the trading of goods by the Community and its Member States with non-member countries (Extrastat).
- Proposal for Regulation on European Statistics.

De Statistiekboom is een samenhangend geheel van statistiekopleidingen voor de medewerkers van het CBS. blz. 26

METHODOLOGIE EN KWALITEITSZORG

Methodologie

De helft van de centraal beschikbare capaciteit voor methodologie wordt ingezet bij de ontwikkelprojecten van de statistische divisies en de in hoofdstuk 3 beschreven procesvernieuwing. De andere helft wordt ingezet voor onderzoek en kennismanagement.

De onderzoeksprioriteiten voor 2008 zijn afgeleid uit de vernieuwingsagenda van het CBS en ondergebracht in vijf onderzoeksprogramma's, waaronder één onderzoeksprogramma dat uitsluitend is gericht op de vergroting en verbetering van het gebruik van administratieve gegevens en registers als bron voor de statistiek, eventueel aangevuld met eigen waarneming door het CBS. Ook de andere onderzoeksprogramma's spelen op het gebruik van administratieve gegevens en registers in:

- het onderzoeksprogramma **Registers** heeft tot doel het gebruik van secundaire bronnen voor de statistiekproductie te verhogen, de kwaliteit van de uitkomsten daarvan te waarborgen en transparant te maken en de overgang naar een andere productiewijze in goede banen te leiden. Concrete producten binnen dit programma zijn in 2008 onder andere rapporten over het meten van de kwaliteit van registerdata, het gebruik van registers als populatie- en steekproefkader en schatters voor registerdata eventueel in combinatie met steekproefdata;
- het onderzoeksprogramma **Schatten** richt zich onder andere op het maken van modelmatige schattingen, waarmee gedetailleerdere uitsplitsingen van cijfers gemaakt kunnen worden dan via traditionele schattingsmethoden verantwoord is en op het omgaan met trendbreuken. In 2008 zullen onder meer rapporten over methoden voor kleine domeinschatters en het kwantificeren en corrigeren van trendbreuken worden opgeleverd, evenals een handboek over trendbreuken;
- het programma **Waarnemingsinnovatie** zet in op het zo efficiënt mogelijk verzamelen van kwalitatief hoogwaardige gegevens die samen, en in samenhang, de bron vormen voor het maken van statistieken. Voor 2008 zijn onder andere rapporten voorzien over

de effecten op het antwoord- en responsgedrag bij verschillende waarnemingsmodi, de bruikbaarheid van digitale (XBRL)-vragenlijsten voor personen en bedrijven, en het meten van de representativiteit van gegevens.

Het CBS geldt als één van de pioniers met betrekking tot **representativiteitsmaten** en heeft het initiatief genomen tot Europese samenwerking op dit gebied binnen het 7de kaderprogramma van de EU. Zeer waarschijnlijk wordt dit initiatief gehonoreerd en zal dit onderzoek samen met buitenlandse zusterinstituten en universiteiten worden voortgezet.

Verder richt het Vragenlab op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken een adviesdienst in als ondersteuning voor ontwerpers van overheidformulieren;

- het **Throughput**-programma is gericht op het ontwikkelen en beschikbaar stellen van de methodologie die nodig is om de controle- en correctieprocessen efficiënt en effectief in te richten. Producten voor 2008 zijn onder meer rapporten over kwaliteitsindicatoren voor het gaafmaak- en imputatieproces, het imputeren van data zodanig dat aan vooraf gespecificeerde totalen wordt voldaan, het imputeren van longitudinale gegevens en het efficiënt opsporen van fouten. Daarnaast zal een ImputatieLab voor het testen van imputatiemethoden worden ingericht;
- het vijfde onderzoeksprogramma is **Macro-integratie, analyse, en output**. Doelstelling van dit onderzoeksprogramma is het bereiken van meer transparantie over de samenstelling van macrogeïntegreerde cijfers en een hogere automatiseringsgraad bij de productie, waardoor deze efficiënter wordt. Binnen dit programma voorzien we onder meer rapporten over methoden voor longitudinale analyses bij registers en surveys en het gebruik van softwarepakketten hierbij, automatische inpasmethoden, seizoencorrectiemethoden en tijdreeksmodellen, en statistische beveiliging van tabellen.

Op het gebied van Kennismanagement worden de activiteiten op het gebied van de Methodenreeks en Statistiekboom voortgezet.

- De **Methodenreeks** levert een beschrijving van gevalideerde statistische methoden met hun toepassingsvoorwaarden en een beschrijving van de wijze waarop de kwaliteit van de toepassing te meten is. In 2008 zal een tiental terreinen in het kader van de methodenreeks worden beschreven. De methodenreeks vormt samen

met de business- en informatiearchitectuur het methodologische kader voor de procesvernieuwing.

- De **Statistiekboom** is een samenhangend geheel van statistiekopleidingen voor de medewerkers van het CBS. Het pakket bestaat uit een brede startcursus, verplicht voor alle nieuwe medewerkers op HBO-niveau of hoger, aangevuld met verdiepingscursussen voor specifieke onderwerpen. Het aantal verdiepingscursussen wordt in 2008 verder uitgebreid.

Procesontwikkeling en Kwaliteit

Ook in 2008 zal het CBS voldoen aan de eisen van **Procesbeheersing** zoals gesteld in het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR 1994). Dit houdt onder meer in dat alle primaire processen zijn beschreven, geanalyseerd op afhankelijkheden en kwetsbaarheden en waar nodig voorzien van maatregelen om de risico's te beheersen. Bij de procesbeheersing zal de conformiteit met de wettelijke vereisten op het gebied van gegevensbescherming in het oog worden gehouden. Het toezicht hierop door de Functionaris Gegevensbescherming wordt voortgezet, evenals de actualisering van het openbare meldingenregister. Deze activiteiten zijn een uitvloeisel van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

Vanaf 2008 zullen jaarlijks circa tien interne **statistische audits** worden afgerond³. Het merendeel van deze audits heeft tot doel de effectiviteit van primaire processen en procesketens te beoordelen ten behoeve van de Directeur-generaal, met oog op de risico's die het CBS loopt bij statistische eindproducten, en om aanbevelingen te doen voor verbe-

tering aan het betrokken lijnmanagement. Daarnaast wordt in aparte follow-up audits nagegaan in hoeverre de aanbevelingen uit eindrapporten van eerder uitgevoerde audits zijn opgevolgd en tot het beoogde resultaat hebben geleid.

Ook andere activiteiten op het gebied van kwaliteitszorg zijn gericht op de **kwaliteit van de statistische output**. Uitgaande van de in Europees verband gedefinieerde kwaliteitskenmerken van statistische output en mede gebaseerd op het Europese kwaliteitssysteem, de zogenaamde Code of Practice, is in 2007 een kwaliteitssystematiek voor het CBS ontworpen, die in 2008 verder uitgewerkt wordt. Voor de meting en beschrijving van de kwaliteit van de imagobepalende statistieken van het CBS wordt een kader ontwikkeld in een project dat door Eurostat wordt gesubsidieerd. Dit kader wordt getoetst aan een drietal statistieken. Tevens wordt in dit project voor alle imagobepalende statistieken de beschikbare informatie over kwaliteit geïnventariseerd.

³ Vanaf 2007 worden circa 10 audits per jaar opgestart zodat vanaf 2008 eenzelfde aantal jaarlijks wordt afgerond.

'...wordt een substantieel
deel van de beschikbare
ICT-capaciteit ingezet
voor procesvernieuwing'

blz. 29

INFORMATIE- EN COMMUNICATIE-TECHNOLOGIE

Gewijzigde aanpak

In de divisie IT Services zijn de kerntaken op het gebied van ICT ondergebracht: de bouw van nieuwe applicatiesystemen, het beheer van applicaties en databases, het beheer van de infrastructuur en alle werkzaamheden die betrekking hebben op Blaise. Nieuw daarbij is een strikte scheiding tussen bouw- en beheeractiviteiten. In de komende jaren wordt toegewerkt naar een andere taakstelling en opstelling van IT Services, rekening houdend met de veranderende werkwijze van het CBS, als gevolg van het vernieuwingsprogramma. In 2008 en 2009 zullen zowel de organisatie van IT Services als de medewerkers op deze veranderingen worden voorbereid, op basis van een daarvoor opgesteld grootschalig ontwikkelingsplan, waarvan de uitvoering in 2007 is gestart.

Werkprogramma en Vernieuwing

Ook in 2008 wordt een substantieel deel van de beschikbare ICT-capaciteit ingezet voor procesvernieuwing (zie hoofdstuk 3). De projecten voor de ontwikkeling van generieke procesdiensten worden uitgevoerd onder architectuur en gerealiseerd in samenwerking met externe partijen, onder regie van een IT Regiepartner (IBM), die verantwoordelijk is voor de bewaking van de integratie van en samenhang tussen

de nieuwe IT-systemen. De ruimte voor aanpassingen en onderhoud aan bestaande applicaties wordt beperkt tot wat absoluut noodzakelijk is om de continuïteit van statistiekleveranties te garanderen en/of om externe toezeggingen te kunnen honoreren (zoals de omcodering van de SBI-code). Eind 2007 zal het applicatielandschap van het CBS in kaart zijn gebracht. Dit is nodig om te kunnen vaststellen welke

applicaties in welke volgorde met gebruikmaking van de generieke diensten opnieuw moeten worden opgezet. 2008 is een overgangsjaar. In 2008 zal de beheerslast van applicaties aanvankelijk nog toenemen, omdat naast bestaande applicaties ook de nieuwe, meer generieke applicaties onderhouden moeten worden. Daarna zal de beheerslast moeten afnemen als gevolg van de meer generieke aanpak.

Consolidatie en uitplaatsing rekencentra

In 2007 is besloten tot de uitplaatsing van één geconsolideerd rekencentrum voor het hele CBS bij het Kadaster in Apeldoorn. Bij de voorbereidingen hierop worden de beheerprocessen op het gebied van de ICT-infrastructuur op eenduidige wijze geïmplementeerd volgens

de standaardmethodiek ITIL. Dit leidt tot een organisatie die meer procesgeoriënteerd is. Bij deze uitplaatsing worden ook voorzieningen voor uitwijk gecreëerd om de continuïteit van de productie te waarborgen ingeval van een calamiteit.

In 2008 vindt een herinrichting en implementatie van de inkoopprocessen plaats.

blz. 31

BEDRIJFS- VOERING

Financiën en Planning & control

In 2007 zijn de verbeteracties in de bedrijfsvoering die de afgelopen jaren zijn ingezet voltooid en geborgd. Dit betekent dat binnen het CBS de basisprocessen op dit gebied op orde zijn en vanuit deze positie een project is gestart om **Cost management** binnen het CBS te ontwikkelen en te introduceren. In 2008 zal aan de hand van concrete producten, zoals een kostprijsmodel, de verbetering van het financiële inzicht en de sturing op de kosten van het CBS verder vorm krijgen. Deze verdere ontwikkeling van Cost management sluit prima aan bij de toenemende vraag van divisiedirecteuren naar meer inzicht in de financiële consequenties van de besluitvorming en onderstreept de noodzaak van het transitieproces van 'financial control' naar 'business control' en de implementatie van een 'business intelligence tool'.

In 2008 zal vanuit sturingsoptiek de bestaande verzameling financiële en niet-financiële prestatie-indicatoren worden gebruikt om de **verbetering van de doelmatigheid** te monitoren. Naast de generieke financiële indicatoren worden als niet-financiële indicatoren onder meer 'klanttevredenheid', 'actualiteit' (doorlooptijden), 'medewerkertevredenheid' en 'kwaliteit van het personeelsbestand' gehanteerd.

De geschetste activiteiten zijn erop gericht om in 2009 te beschikken over een op **output geënt besturingsmodel**, waarmee de relaties tussen de producten (output), de activiteiten (processen) en de middelen (tijd en geld) beter inzichtelijk zijn gemaakt. Aan de hand van deze sturingsinformatie is het mogelijk een meer integrale afweging van beleidsalternatieven te kunnen maken op het

operationele, tactische en strategische niveau en een transparante verantwoording af te leggen over de behaalde resultaten.

In 2008 vindt een herinrichting en implementatie van de inkoopprocessen plaats. Hierbij staat de vormgeving van de processen met betrekking tot de (Europese) aanbestedingstrajecten centraal, waarbij de effectiviteit van de contracten wordt verhoogd en de het risico op overtredingen wordt gemitigeerd. Een centralisering van de inkoopactiviteiten vormt een belangrijk aspect van dit optimalisatieproces.

De **begroting 2008** is met toelichting opgenomen in bijlage D, een overzicht van de **prestatie-indicatoren** en hun streefwaarden voor 2008 is opgenomen in bijlage E.

Personeel en organisatie

Op het gebied van personeel en organisatie zijn drie ontwikkelingen voor het CBS richtinggevend. Allereerst het realiseren van substantiële reductie in de omvang van de formatie en het personeelsbestand in het kader van **bezuinigingsoperaties** in de jaren tot 2012. Daarnaast het doorvoeren van de **procesvernieuwing** in het kader van de Masterplanprogramma's. Dit heeft gevolgen voor de werkwijze van zowel de statistische divisies als de ICT-divisie en daarmee voor de CBS-medewerkers en de eisen die op het vlak van kwaliteit en competenties aan hen worden gesteld. Tot slot zal er behoefte blijven aan de **instroom** van statistici, ICT'ers en managers. Met het oog op de krappe arbeidsmarkt vraagt dit nadrukkelijk aandacht.

Het **ontwikkelen van organisatie en personeel** en het bevorderen van mobiliteit

vormen een eerste speerpunt. Dit wordt vormgegeven door het in gang zetten en ondersteunen van ontwikkelings-trajecten op het gebied van organisatie en personeel (vergelijkbaar met het in 2007 gestarte personeels- en organisatieontwikkelingsplan voor de divisie ITS), en het starten van een meerjarig MD-programma voor alle management-lagen en potentials. Daarnaast vormt de uitrol van het nieuwe functiegebouw in de eerste helft van 2008 een belangrijke randvoorwaarde voor het formuleren van een loopbaanbeleid CBS met loopbaanpaden. Vanuit het Recruitment Center (RC) ligt het accent met name op de verdere professionalisering van de werving en selectie, het versterken van het imago van het CBS op de arbeidsmarkt middels een strategisch arbeidsmarktbenaderingsplan en het versterken van het introduc-

tieprogramma voor nieuwe medewerkers. Met het oog op het verbeteren van de kwaliteit en efficiency van de administratieve en adviesprocessen HRM zal een start worden gemaakt met een modulegewijze invoering van **e-HRM (electronic human resource management)**. In 2008 wordt daarmee voortgegaan op de weg die in 2007 is ingeslagen.

Ten slotte zal CPO de ontwikkelingen binnen de sector Rijk nauwlettend volgen. Het CBS zal zoveel als mogelijk is, aansluiting zoeken bij **shared services OC/EC** (Ontwikkelcentrum/ Expertisecentrum), waaronder het rijksbreed mobiliteitsnetwerk en het expertisecentrum juridische zaken met het oog op ontwikkelingen rondom arbeidsvoorwaarden en rechtspositie.

Huisvesting

De vestiging Voorburg zal in de zomer 2008 verhuizen naar een nieuw gebouw in Leidschenveen (Den Haag). Vanuit bedrijfsvoeringperspectief zullen de risicovolle aspecten worden gemonitord, waarbij de leereffecten in dit traject een vertaling krijgen naar het herhuisvestingproject in Heerlen. In Heerlen zal een nieuw onderkomen voor het CBS vlak naast het huidige pand worden gebouwd. De feitelijke verhuizing in Heerlen is medio 2009 voorzien. Voor de beide nieuwe gebouwen is één gezamenlijk inrichtings- en werkplekconcept ontwikkeld.

In elk van de huidige vestigingen bevindt zich een rekencentrum. Vooruitlopend op de verhuizingen zullen deze beide rekencentra worden samengevoegd en worden gehuisvest in een daarvoor specifiek toegeruste locatie in Apeldoorn. Verhuizing van het rekencentrum Voorburg heeft eind 2007 plaatsgevonden. In 2008 volgt het rekencentrum Heerlen.

De arbeidsmarkt-
problematiek zal zich in
2008 vooral doen gelden
voor personeel op ICT-
gebied. *blz. 35*

RISICO- PARAGRAAF

De procesvernieuwing op alle terreinen, de verhuizing van de rekencentra en andere veranderingen brengen uiteraard risico's met zich mee. Deze kunnen op enig moment manifest worden. Om de kans daarop te verkleinen wordt aan risico-management gedaan.

In 2008 zitten de ontwikkelingen rond de **ICT infrastructuur** nog op een kritiek pad. Virtualisatie, verhuizing van beide rekencentra naar Apeldoorn, realisatie van een strikte scheiding van ontwikkel- en productieomgevingen volgens het OTAP-model en de realisatie van een adequate uitwijkvoorziening vergen een strakke sturing op deze processen. Daarnaast vormt de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd **IT-personeel** een knelpunt dat een risico inhoudt voor de realisatie van de ambitieuze projectenportfolio voor 2008. Enerzijds wordt dit veroorzaakt door problemen bij het aanbod van voldoende gekwalificeerde medewerkers. Mede daarom is een omvangrijk personeels- en organisatieontwikkelprogramma gestart. Anderzijds vraagt het vernieuwingsprogramma tijdelijk veel extra capaciteit en leidt de procesvernieuwing tijdelijk tot een extra beheerslast omdat oude en nieuwe systemen gelijktijdig in de lucht gehouden moeten worden. Door een zorgvuldige planning door projecten waarvan de grootste winst te verwachten is in termen van besparing op de onderhouds- en beheerslast als eerste uit te voeren en door de inzet van externe inhuur worden de risico's zo goed mogelijk afgedekt.

De **procesvernieuwing** (zie hoofdstuk 3) vraagt niet alleen van IT, maar ook aan de kant van de business een aanzienlijke capaciteitsinzet. Door de aandacht die naast het waarborgen van de bestaande productie uitgaat naar het ontwerpen en realiseren van nieuwe productieprocessen, en doordat oude en nieuwe processen tijdelijk naast elkaar worden uitgevoerd, ontstaan uiteraard risico's voor de continuïteit van de productie. Door bij de aansturing de verantwoordelijkheden duidelijk te beleggen, en waar nodig de verantwoordelijkheid voor

de continuïteit van de productie en voor de vernieuwing van de processen van elkaar te scheiden, worden de risico's zoveel mogelijk beperkt.

In 2008 gaat de aandacht in belangrijke mate uit naar **HRM-aspecten**. Het gaat dan om acties voor verbetering van de kwaliteit van het personeel (medewerkers én management) in relatie tot de veranderingen in de primaire processen en voor verbetering van de wisselwerking tussen staven en lijnorganisatie. Daarnaast blijft, evenals vorig jaar, de arbeidsmarkt een punt van aandacht, alhoewel daarbij moet worden gezegd dat het CBS er tot op heden redelijk goed in slaagt om dankzij een intensieve wervingscampagne de vacatures bezet te krijgen. De arbeidsmarktproblematiek zal zich in 2008 vooral doen gelden voor personeel op ICT-gebied.

Ook de toenemende **afhankelijkheid van derden** bij het verkrijgen van brongegevens voor de statistiek leidt tot risico's. De problemen bij de aanlevering van de WALVIS-gegevens in het afgelopen jaar benadrukten dit eens te meer. Om de risico's die samenhangen met de toegenomen afhankelijk van de aanlevering van registers te beheersen wordt de kwaliteit en inhoud voortdurend beoordeeld. De bevindingen worden besproken met registerhouders. Voorts wordt via accountmanagement intensief contact onderhouden met de leveranciers en wordt er naar gestreefd deel uit te maken van beheersraden om mee te kunnen praten over de kwaliteit en mogelijke veranderingen in de registers.

Vorig jaar is reeds gewezen op de noodzaak dat de **Landelijke Medische Registratie** van de ziekenhuizen wordt doorgezet in relatie tot de invoering van het systeem van Diagnose Behandeling Combinaties. Hierover heerst nog steeds grote onzekerheid met mogelijk aanzienlijke gevolgen voor de Zorgstatistiek. Er vindt geregeld overleg plaats met het ministerie van VWS.

BIJLAGE

Overzicht van de output in 2008

Tabel A1a: Aantallen nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen met jaarcijfers

Onderwerp van de datalevering	Aantal tabellen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Woning en woonomgeving	2	2
Diverse demografische aspecten	15	74
Ondernemingsklimaat	12	1
Doodsoorzaken	7	
Lengte en gewicht bevolking; jeugd	8	14
Vakanties	4	28
Tijdsbesteding; per dag; naar persoonskenmerken		2
Delicten; rechtshulp; slachtoffers; asiolverzoeken	17	7
Woningen; huishoudens; verhuizingen	2	1
Milieuhinder,-gedrag,-besef; buurttevredenheid	2	1
Historie kerkelijke gezindte		1
Deelname aan diverse soorten onderwijs	18	14
Voortijdige schoolverlaters		19
Aspecten van arbeid en beroepsbevolking	17	32
Banen; lonen; stakingen	3	6
Personen; huishoudens	29	19
Immigranten; inkomstenbron, geboorteland; migratiemotief		2
Sociaal-economisch totaalbeeld	15	
Investerings	2	3
Omszetspecificaties van branches		7
Aspecten van ondernemingsklimaat	12	
Diverse onderwerpen	4	3
Demografie van ondernemingen	7	2
Financiën van ondernemingen	3	1
Oogstramingen; veestapels; landbouwtellingen	16	7
Productie en verkopen	3	1
Conventionele en duurzame energie; fysiek	8	10

Onderwerp van de datalevering	Aantal tabellen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Financiën energie- en waterleidingbedrijven	2	1
Bouw; arbeids- en financiële gegevens; vergunningen en prijzen	8	2
Groot- en detailhandel; arbeid en financieel	1	1
Mobiliteit; voertuigenpark per type	8	5
Prestaties verkeersmodaliteiten	7	8
Transport; arbeids- en financiële gegevens	1	
Gezondheidszorg en welzijnszorg	20	3
Curatieve zorg, gehandicaptenzorg en verpleging	9	8
Huisartscontacten; polikliniekconsulten	1	1
Instellingen voor Kunst, Cultuur, Sport	11	5
Logiesvormen	11	
Rechtsbescherming	9	9
Verdachten; uitgaven rechtsbescherming en veiligheid		7
Nationale rekeningen	2	14
Kerncijfers internationale handel	5	4
Internationale handel in diensten; jaarcijfers		1
Enkele specifieke prijzen in dienstensectoren	5	2
Informatietechnologie; Onderzoek & ontwikkeling	3	5
Milieuverontreiniging	32	3
Financiële aspecten van milieuregelingen	2	3
Macro-economie, regionaal verdeeld	6	11
Wegen; vaarwegen; spoorwegen		5
Totaal (703)	349	354

Tabel A1b: Aantallen nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen met kwartaalcijfers

Onderwerp van de datalevering	Aantal tabellen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Geregistreerde werkloosheid; landsdeel	4	4
Vacatures	10	10
Consumentenvertrouwen	6	6
Arbeidsrekeningen; banen van werknemers	4	4
Kwartaalontwikkelingen van enkele branches	14	14
Bedrijven; oprichtingen per kwartaal	2	2
Invoerprijs ketelkolen	2	2
Energiebalans; kerncijfers	2	2
Duurzame elektriciteit; zonnewarmte	4	4
Verandering in de woningvoorraad	2	2
Bouwvergunning en woningen, kerncijfers	2	2
Nieuwbouwwoningen; outputindex 2000=100	2	2
Productie-index gebouwen; niveau 2000	2	2
Voorraad nog op te leveren woonruimten	2	2
Wegvervoer; zeevaart; pijpleiding	6	6
Transportbedrijven, omzetontwikkelingen	2	2
Asielverzoeken; herkomst, geslacht, leeftijd	2	2
Schuldsaneringen	2	2
Kwartaalrekeningen; mutaties	8	8
Indexcijfers van de in- en uitvoer	2	2
Handel naar goederensoorten en landen	2	2
Int. handel in diensten; kerncijfers; reisverkeer	4	4
Prijzen van energiedragers	8	8
Prijsindices voor dienstenbranches	36	36
Totaal (260)	130	130

Tabel A1c: Aantallen nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen met maandcijfers

Onderwerp van de datalevering	Aantal tabellen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Bevolking; regionaal; naar leeftijd; herkomst	18	18
Sterfte per week	12	12
Geregistreerde werkloosheid	12	12
Cao-lonen; indexcijfers (2000=100)	6	6
Consumentenvertrouwen	6	6
Werkloosheid en beroepsbevolking	6	6
Omzetontwikkeling van branches	18	18
Slachtingen; visaanvoer; melkaanvoer & zuivel	24	24
Conjunctuurtest industrie; producentenvertrouwen	12	12
Balans aardgas; elektriciteit; olie(producten); kolen	42	42
Omzet	12	12
Index omzet bouw; input nieuwbouwwoningen	24	24
Nieuwbouwwoningen; bouwvergunningen	30	30
Maandstatistiek detailhandel	12	12
Internationaal vervoer; intensiteit; motorvoertuigen	42	42
Maandcijfers doodsoorzaken	6	6
Logiesaccommodaties	30	30
Faillissementen	6	6
Macro-economische ontwikkelingen	24	24
In- en uitvoer per soort; per land; wederuitvoer	48	48
Indexcijfers Producentenprijzen	12	12
Indexcijfers consumentenprijzen	30	30
Regionale kerncijfers Nederland	6	6
Totaal (876)	438	438

Tabel A2: Papieren en elektronische publicaties

Titel	Halfjaar van verschijnen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Armoedemonitor		X
Assurantie Jaarboek		X
Barometer 2007 (3e en 4e kwartaal)	X	
Barometer 2008 (1e en 2e kwartaal)		X
Bevolkingstrends 2007 (4e kwartaal)	X	
Bevolkingstrends 2008 (1e t/m 3e kwartaal)	X	X
Brandweerstatistiek 2007		X
Buurtkaart met cijfers		X
Conjunctuurbericht (wekelijks)	X	X
Criminaliteit en rechtshandhaving		X
De digitale economie 2007	X	
The digital conomy 2007	X	
De Nederlandse economie		X
De Nederlandse groeirekeningen		X
Duurzame energie in Nederland		X
Emancipatiemonitor 2008		
Energiebericht Aardoliegrondstoffen en -producten 2007 (okt-dec)	X	
Energiebericht Aardoliegrondstoffen en -producten 2008 (jan-sep)	X	X
Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers 2008		X
Figures on the investment climate in The Netherlands 2008		X
Gemeente Op Maat		X
Gezondheid en zorg in cijfers 2008		X
Indeling in 12 provincies (1:400.000) (cartogram)		X
Indeling in 12 provincies (1:800.000) (cartogram)		X
Indeling in 129 EEG-gebieden (1:400.000) (cartogram)		X
Indeling in 129 EEG-gebieden (1:800.000) (cartogram)		X
Indeling in 40 corop gebieden (1:400.000) (cartogram)		X
Indeling in 40 corop-gebieden (1:800.000) (cartogram)		X
Indeling in stadsgewesten en stedelijke agglomeraties (1: 800.000) (cartogram)		X
Industriemonitor	X	X
Jaarboek Beveiliging		X
Jaarboek onderwijs in cijfers 2008		X
Jaarrapport Integratie 2008		X

Titel	Halfjaar van verschijnen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Jeugdmonitor (kwartaal)	X	X
Jeugdmonitor (jaar)		X
Kennis en economie 2008		X
Kwartaalbericht Detailhandel 2007 (3e en 4e kwartaal)	X	
Kwartaalbericht Detailhandel 2008 (1e en 2e kwartaal)		X
Kwartaalbericht Groothandel		X
Landelijke Natuurmeetnetten van het NEM	X	
Methodenrapport verkeersemisseries – update		X
Milieu- en Natuurcompendium (doorlopende updates)	X	X
Milieurekeningen 2007		X
Monitor horeca 2007 (4e kwartaal)	X	
Monitor horeca 2008 (1 t/m 3e kwartaal)	X	X
Monitor zakelijke diensten 2007 (4e kwartaal)	X	
Monitor zakelijke diensten 2008 (1 t/m 3e kwartaal)	X	X
Nationale rekeningen		X
National accounts of the Netherlands		X
Productiemiddelen elektriciteit, jaarpublicatie		X
Rechtspraak in Nederland 2007		X
Regionaal economische jaarcijfers 2007		X
Sociaal-economische trends 2007 (4e kwartaal)	X	
Sociaal-economische trends 2008 (1e t/m 3e kwartaal)	X	X
Standaard Onderwijsindeling editie 2007/'08		
Statistisch jaarboek	X	
Statistical Yearbook		X
Statistisch Bulletin (wekelijks)	X	X
Stroomschema's mineralen in de landbouw 1990-2005	X	
Toerisme en recreatie in cijfers		X
Toerisme in Nederland – het gebruik van logiesaccommodaties		X
Uitkomsten Sluitende aanpak 2007; Eindrapport		X
Vakanties van Nederlanders		X
Veiligheidsmonitor 2007 – Landelijke rapportage	X	
Veiligheidsmonitor 2007 – 26 Factsheets	X	
Veiligheidsmonitor 2007 – 25 Regionale rapporten		X
Vlinders en libellen geteld: jaarverslag 2007		X
Watervogels in Nederland		X

Tabel A3: Persberichten en elektronische conjunctuurberichten

Titel	Frequentie	Halfjaar van verschijnen	
		1e halfjaar	2e halfjaar
Banen en lonen	Kwartaal	X	X
Bevolkingsontwikkeling	Kwartaal	X	X
Bevolkingsprognose	Jaarlijks		X
Consumentenvertrouwen	Maand	X	X
Consumptie van huishoudens	Maand	X	X
Consumptief krediet en roodstanden	Jaarlijks	X	
Definitieve oogstraming akkerbouw	Jaarlijks	X	
Economische groei	Kwartaal	X	X
EMU-saldo en EMU-schuld van de overheid	Jaarlijks	X	
Faillissementen	Jaarlijks	X	
Gezondheid en zorggebruik	Jaarlijks	X	
ICT-gebruik door personen en huishoudens	Jaarlijks		X
Inflatie (consumentenprijsindex)	Maand	X	X
Internationale handel	Maand	X	X
Investeringsverwachtingen	halfjaarlijks	X	X
Lokale lasten decentrale overheid	Jaarlijks	X	
Nationale rekeningen	Jaarlijks		X
Omzet detailhandel	Maand	X	X
Omzet en Productie Industrie	Maand	X	X
Omzet horeca	Kwartaal	X	X
Producentenprijzen	Maand	X	X
Producentenvertrouwen	Maand	X	X
Regionale economische groei	Jaarlijks		X
Sociale uitkeringen: Bijstand	Kwartaal	X	X
Spaargelden	Jaarlijks	X	
Vacatures	Kwartaal	X	X
Veiligheid en criminaliteit	Jaarlijks	X	
Verkeersdoden	Jaarlijks	X	
Werkloosheid	Maand	X	X
Werkloosheid naar herkomst	Jaarlijks	X	
Woningbouw	halfjaarlijks	X	X
Zorgrekeningen	Jaarlijks	X	

Tabel A4: overzicht van dataleveringen aan Eurostat

Onderwerp van de datalevering	Aantal leveringen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Agricultural Structure – Production		1
Air Transport	18	18
Animal Production	16	11
Balance of Payments – Int.Trade in Services, direct investments		1
Survey on Innovation in EU enterprises	1	
Causes of Death	1	
External Trade.	18	18
Economic Accounts for Agriculture and Forestry (EAA/EAF)		2
Crop Production Statistics	10	13
Demographic Statistics at National Level	1	
Demographic Statistics at Regional Level		1
Employment Data	6	6
Energy Statistics	42	47
Financial Accounts.		1
Accounts of General Government.	7	10
European System of National and Regional Accounts in the EU	15	4
National Accounts by Branch		4
National Accounts – Input/Output Tables.		1
Annual Accounts by Institutional Sectors.	2	3
Quarterly National Accounts.	52	52
Regional Accounts		3
Fishery Statistics	6	6
Fruit Tree Plantation Survey		1
Gross National Income		1
Harmonised Consumer Price Index	6	6
Information Society Statistics		1
Carriage of Goods by Inland Waterways	14	
Job Vacancy Statistics	2	2
Labour Cost Index	3	2
Labour Force Survey	2	2
Migration Statistics		8
Milk Statistics	6	6
Maritime Transport	12	15
Purchasing Power Parities	6	5
Industrial Production.	1	
Rail Transport Statistics	6	3
Agricultural Accounts at Regional Level		1
Carriage of Goods by Road	6	6
Totaal (763)	382	381

Tabel A5: Microdatabestanden voor remote access en on site werken en beveiligde microdatabestanden voor verspreiding via DANS, met het halfjaar van verschijnen

Microdatabestand	Halfjaar van verschijnen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Enquête Beroepsbevolking 2007	X	
Comm. Stat. voor inkomens en levensomstandigheden 2006	X	
Inkomens Panel Onderzoek 2005	X	
Inkomens Panel Onderzoek voorlopige uitkomsten 2006	X	
Mobiliteits Onderzoek Nederland 2006	X	
Arbeidsongeschiktheid (TNO-arbeid en EBB) 2006	X	
Permanent onderzoek leefsituatie (POLS) 2005	X	
POLS module recht 2005	X	
POLS module milieu 2005	X	
POLS module politiehulp 2005	X	
POLS module gezondheidszorg 2005	X	
POLS module participatie 2005	X	
Regionaal Inkomens Onderzoek 2005	X	
Gemeentelijke Basis administratie (GBA) def. 1995-2006	X	
GBA uitbreiding vlp. 1995-200806		X
GBA ouders van kinderen 1995-2006	X	
CAK Bijzondere Zorgkosten (Zorg met verblijf) 2006	X	
CAK Bijzondere Zorgkosten (Zorg zonder verblijf) 2006	X	
Doodsoorzaken 2006		X
GBA (uniciteit) 1995-2007	X	
GBA (uniciteit per jaar) 1995-2006	X	
Landelijke Medische registratie 2006	X	
Integratiekaart 2005	X	
Arbeidsongeschiktheids uitkeringen 2007 (maanden 01-06)	X	
Arbeidsongeschiktheids uitkeringen 2007 (maanden 07-12)	X	
AOW Aanspraken Totaal 2006	X	
AOW Uitkeringen 2007 (maanden 01-06)	X	
CWI niet werkenden werkzoekenden 2001-2007 vlp	X	
CWI Verwijzingen 2001-2007 vlp	X	
CWI niet werkenden werkzoekenden 2005-2007		X
CWI Verwijzingen 2005-2007		X
Bijstands debiteuren statistiek 2007 (maanden 01-06)	X	
Bijstands debiteuren statistiek 2007 (maanden 07-12)	X	
Bijstands debiteuren statistiek 2008 (maanden 01-06)		X
Bijstands fraude statistiek 2007 (maanden 01-06)	X	
Bijstands fraude statistiek 2007 (maanden 07-12)	X	
Bijstands fraude statistiek 2008 (maanden 01-06)		X

Microdatabestand	Halfjaar van verschijnen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Bijstands fraude/ debiteuren statistiek 2007		X
Bijstands uitkeringen statistiek 2007	X	
Bijstands uitkeringen statistiek op transactibasis 2007		X
Nationale verzuim statistiek 2006	X	
Statistiek reïntegratie door gemeenten 2007		X
Statistiek reïntegratie door gemeenten 2007 (maanden 01-06)	X	
Werkloosheidsuitkeringen 2007 (maanden 01-06)	X	
Werkloosheidsuitkeringen 2007 (maanden 07-12)	X	
Budgetonderzoek 1994 t/m 1999	X	
Budgetonderzoek 2001	X	
Budgetonderzoek 2003	X	
Budgetonderzoek 2004	X	
Leefsituatie Allochtone Stedelingen 2006		X
Veiligheids Monitor Rijk 2007	X	
Onderwijs- Basisonderwijs 2003-2004	X	
Onderwijs- Basisonderwijs 1999/2000	X	
Onderwijs- Basisonderwijs 2002/2003	X	
Onderwijs- Basisonderwijs 1994-1999	X	
Onderwijs- Voortgezet onderwijs 2006/2007		X
Onderwijs- Hoger onderwijs 2005/2006	X	
Onderwijs- Wetenschappelijk onderwijs 2005/2006	X	
Statistiek Werkgelegenheid en Lonen 2006		X
Algemeen bedrijfsregister (ABR) 2006	X	
Productiestatistiek Industrie 2006		X
Statistiek Financiën Grote Ondernemingen 2006		X
Energie Verbruik Huishoudens 2005		X
Productiestatistiek Delfstoffenwinning 2006		X
Productiestatistiek Energie / Water 2006		X
Productiestatistiek Bouwnijverheid 2006		X
Productiestatistiek Groothandel 2006		X
Productiestatistiek Detailhandel 2006		X
Productiestatistiek Commerciële diensten 2006		X
Productiestatistiek Transport 2006		X
Productiestatistiek Speur- en ontwikkelingswerk 2006		X
Milieu Kosten Bedrijven 2005		X
Community Innovation Survey 2006		X
ICT 2006		X
Productiestatistiek, deflatoren 2006		X

Vervolg tabel A5

Microdatabestand	Halfjaar van verschijnen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Research and Technological Development 2007 (2-jaarlijks)		X
ProdCom 2006		X
Investerings (documentatie) 2006		X
Investerings Delfstoffenwinning 2006		X
Investerings Industrie 2006		X
Investerings Energie / water 2006		X
Investerings Bouwnijverheid 2006		X
Investerings Handel 2006		X
Investerings Horeca 2006		X
Investerings Transport 2006		X
Investerings Verhuur 2006		X
Investerings Longitudinaal 2006		X
HerkenningsDienst Systeem (KLDP) 2006		X
Waarde Onroerende Zaken 1990 t/m 2006	X	
Waarde Onroerende Zaken 2007		X
Tarieven Notariaat 2007		X
Huur-enquête 2006		X
WSA/DANS bestanden		
Consumenten Conjunctuur Onderzoek 2007	X	
Enquête Beroepsbevolking 2007		X
Veiligheids Monitor Rijk 2008		X
Permanent onderzoek leefsituatie beefsituatie 2007		X
Part. en Milieu verwerking (v/h POLS) 2007		X
ICT verwerking (v/h POLS) 2007		X
Gezondheid verwerking (v/h POLS) 2007		X
Onderzoek dagrecreatie 2006/2007		X
Budgetonderzoek 2006		X
Inkomens Panel Onderzoek voorlopige uitkomsten 2006		X
Comm. stat. voor inkomens en levensomstandigheden 2006/2007		X
Leeftijd werkenden- niet werkenden 2007		X
Verleende bouwvergunningen 2007	X	

Tabel A6: Onderzoekspapers en wetenschappelijke publicaties

Naam wetenschappelijk artikel	Halfjaar van verschijnen	
	1e halfjaar	2e halfjaar
Paper over een methodiek voor het consistent imputeren van numerieke data	X	
Paper over efficiency van systematische PPS-steekproeven voor de PPI	X	
Paper over respondentgedrag bij het invullen van bedrijfsvragenlijsten	X	
Uitvoering van business- en informatieanalyses onder architectuur	X	
Paper over uitbreiding en toepassing van Denton-methode voor het automatisch inpassen van gegevens	X	
Paper voor een workshop over Total Survey Error	X	
Paper over Experiment met excentives	X	
Paper over Integrating international trade and transport statistics	X	
Paper over XBRL	X	
Paper over de bruikbaarheid van digitale vragenlijsten voor personen en bedrijven		X
Paper over de conceptuele aspecten van de R-index		X
Metron-paper over "Towards small area estimation		X
Paper over methodiek voor het consistent imputeren van categoriale data		X
Paper over de R-index: een vergelijking tussen registers en steekproefonderzoeken		X
Paper over het maken van consistente schattingen op basis van een combinatie van registers en steekproeven		X
Paper over de beveiliging van tabellen		X
Paper over de regelsturing		X
Hoofdstuk 'Surveys without Questions' in het boek International Handboek of Survey Methodology (Editors: Joop Hox, Edith de Leeuw, and Don Dillman)		X
Hoofdstuk 'Representativity of Web Surveys – An Illusion?' in een boek, uitgegeven door KNAW		X
Hoofdstuk over 'Sample survey software' in het Handbook of Statistics, Vol. 29, Sample Surveys: Theory Methods and Inference (Editors: C.R. Rao and D. Pfeffermann)		X
Hoofdstuk over 'Editing and Imputation' in het Handbook of Statistics, Vol. 29, Sample Surveys: Theory Methods and Inference (Editors: C.R. Rao and D. Pfeffermann)		X
Artikel 'On Variance Estimation of Changes from Rotating Panels and Dynamic Strata.' in Survey Methodology		X
Artikel 'Protection of Micro-data Subject tot Edti Constrants against Statistical Disclosures' in Journal of Official Statistics		X
Paper over de effecten op het antwoord- en responsgedrag bij verschillende modes		X
Paper over automatisch typeren		X

BIJLAGE

Beschrijving van de MJP-speerpunten

1/9 Sociale dynamiek en uitbreiding Arbeidsrekeningen

Doelstelling van het speerpunt Sociale dynamiek en uitbreiding Arbeidsrekeningen is de verbetering van de statistische informatievoorziening over de sociaaleconomische levensloop. Centraal daarbij staat de ontwikkeling van informatie over arbeidsmarktdynamiek in samenhang met onderwijsloopbanen (initieel en postinitieel) en welvaartsveranderingen. Tevens wordt de rol van demografische gebeurtenissen en de gezondheid bij de sociaaleconomische levensloop in kaart gebracht en de invloed van sociaaleconomische dynamiek op maatschappelijke participatie. Ten behoeve van de informatievoorziening over sociale dynamiek wordt een zogeheten SSB-satelliet Sociale dynamiek ontwikkeld. Deze moet de basis gaan vormen voor de reguliere productie van output over sociale dynamiek.

Voor 2008 worden drie nieuwe projecten voorgesteld, die moeten leiden tot nieuwe statistische informatie over de loopbaanontwikkeling van gepromoveerden, over stromen van EU-arbeidsmigranten en over de relatie tussen de dynamiek van bedrijven (bijvoorbeeld in verband met outsourcing) en de dynamiek van banen en de arbeidsmarktpositie van personen. Blijkens recente contacten met externe gebruikers bestaat grote behoefte aan dergelijke informatie. Bovendien zijn er goede mogelijkheden om op basis van de combinatie van reeds verzamelde gegevens – zonder aanvullende waarneming – een aanzienlijk deel van de gewenste output hierover samen te stellen. Ten slotte wordt voorgesteld onderzoek te doen naar de uiteenlopende ontwikkeling van het aantal werknemers en zelfstandigen volgens het SSB en de Enquête Beroepsbevolking.

In 2008 wordt gestart met de implementatie in de reguliere productie van producten die in 2007 zijn ontwikkeld. Het betreft onder meer de gegevens over baandynamiek en over stromen van werkzame personen in en uit de werkgelegenheid ten behoeve van de Arbeidsmarkt-rekeningen. Ook zullen gegevens over de duur van werkloosheid en uitkeringen in productie worden genomen. Daarbij zal de SSB-satelliet Sociale dynamiek worden uitgebreid met de microdata die ten grondslag liggen aan deze reguliere gegevens. In overleg met externe gebruikers zal tevens worden bepaald in hoeverre ook andere longitudinale gegevens in de satelliet zullen worden opgenomen. Onderzocht zal worden hoe de satelliet kan worden ontsloten voor externe gebruikers, inclusief de mogelijkheid om te koppelen met externe gegevens.

2 Professionalisering microdata infrastructuur

De plannen van dit speerpunt zoals geformuleerd in het MJP 2004–2008 zijn vrijwel geheel omgezet in productie. In aansluiting hierop wordt vanaf 2008 gestart met uitbreiding van werkzaamheden met als doel om het aantal beschikbare microbestanden voor extern (en intern) onderzoek sterk uit te breiden en nieuwe vormen van beschikbaarstelling te realiseren, deels in samenwerking met externe onderzoekers. Het gaat hierbij om vier onderdelen:

1. het maken van een inhaalslag in het documenteren van in gebruik zijnde onderzoeksbestanden van bedrijfseconomische statistieken;
2. het inventariseren en ontsluiten van nog ontbrekende microbestanden in de catalogus met microdatabestanden voor externe onderzoekers;
3. het ontwikkelen van een methodiek om uit bestaande microdata beveiligde en public use bestanden te maken;
4. het ontwikkelen van de mogelijkheid om externe onderzoekers toegang te verschaffen tot elkaars onderzoeksbestanden via de remote access omgeving. Ook worden de mogelijkheden onderzocht voor het CBS als dataknooppunt (samenwerking met universiteiten, NWO, KNAW en DANS).

3 Lange Tijdreeksen

Het expertisecentrum Lange Tijdreeksen ondersteunt statistische sectoren bij het maken en onderhouden van consistente lange tijdreeksen. Daartoe wordt een werkprogramma opgesteld, waarin per jaar enkele verschillende projecten worden gerealiseerd. Daarnaast wordt ondersteuning verleend bij kleinere, actuele vragen met betrekking tot tijdreeksen. Ook beoogt het speerpunt een bijdrage te leveren aan verdere ontsluiting van binnen het CBS beschikbare historische reeksen op Statline. Deze lijn zal in 2008 worden doorgezet. In samenwerking met diverse statistische sectoren zal daarbij aan enkele nieuwe projecten worden gewerkt. Tevens zal het tijdig anticiperen op breuken in bestaande tijdreeksen naar aanleiding van bijvoorbeeld de aanstaande SBI herziening en het programma HEcS de nodige aandacht vergen.

In 2008 worden de onderstaande resultaten voorzien:

- consistente tijdreeksen voor enkele beleidsrelevante varianten van Gezonde Levensverwachting (GLV) vanaf omstreeks 1970 (publicatie 1e kwartaal 2008 van in 2007 afgeronde cijfers) plus het aanbieden van een artikel voor externe publicatie (2e kwartaal 2008);
- consistente tijdreeksen productie-index van de industrie vanaf omstreeks 1955 (publicatie van in 2007 afgeronde cijfers);
- consistente tijdreeksen Diagnosestatistiek op basis van de Landelijke Medische Registratie (publicatie 1e kwartaal 2008 van in 2007 afgeronde cijfers) plus het aanbieden van een artikel voor externe publicatie (2e kwartaal 2008);
- consistente tijdreeksen Zorgrekeningen: doortrekken van de recente reeks (vanaf 1998) tot omstreeks 1975 (4e kwartaal 2008);
- consistente reeksen Beroepsbevolking vanaf 1970: aanvulling, verbetering en verfijning van de beschikbare reeks (gefaseerd in de loop van 2008);
- tijdreeksen voor productiviteitsanalyse, te weten:
 - verrijking van de tijdreeks aanbod- en gebruikstabellen in lopende prijzen over de periode 1970–1987 met prijsinformatie zodat meer gedetailleerde volumeontwikkelingen beschikbaar komen (3e kwartaal 2008), en
 - reeksen arbeidsvolume in gewerkte uren (4e kwartaal 2008).

4 Gezondheid, welzijn en zorg

Met het speerpunt gezondheid, welzijn en zorg beoogt het CBS een volledige en samenhangende statistische beschrijving te geven van de gezondheid, het welzijn en het zorggebruik van de Nederlandse bevolking en van de ingezette middelen en prestaties van het zorgsysteem.

In 2008 wordt het Gezondheidsstatistisch Bestand (GSB) verder uitgebreid met statistische informatie over gezondheid en zorggebruik op basis van zorgregistraties (met gegevens op persoonsniveau). In concreto wordt in 2008 nieuwe statistische output ontwikkeld over medicijngebruik, ziekenhuiszorggebruik op basis DBC-informatie (diagnosebehandelingcombinaties), perinatale zorg en zorgkosten.

Op het terrein van het zorgaanbod wordt in 2008 nieuwe statistische output gepubliceerd over jeugdzorg en maatschappelijke opvang. De aanpak om gegevens over zorgaanbod uit verschillende bronnen te integreren (micro-integratie), in 2007 ontwikkeld voor de ouderenzorg, wordt in 2008 uitgebreid naar andere sectoren. De statistiek Zorgrekeningen wordt verder uitgebouwd, met gegevens over welzijnsfuncties en financiering, en een herontwerp van de statistiek zal leiden tot een nog scherpere afbakening van wat onder 'zorg' wordt verstaan. Het Zorgeenhedenregister, in 2006–2007 ontwikkeld voor zorginstellingen, wordt uitgebreid naar zorgpraktijken. Verder wordt op steeds meer deelterreinen van de zorg een verbeterde volume- en prijsmeting ingevoerd.

Het herontwerp van de doodsoorzakenstatistiek leidt in 2008 tot een pilot met elektronische aanlevering van doodsoorzaakformulieren door ziekenhuizen en verdere stappen op weg naar automatisch coderen.

Ten slotte wordt in 2008 de vierde editie van Gezondheid en zorg in cijfers uitgebracht. De eerste drie edities hadden een 'capita selecta' karakter, de vierde editie zal meer het karakter krijgen van een (statistisch) totaalbeeld van gezondheid en zorg in Nederland.

5 Vergrijzing

Dit speerpunt beoogt een samenhangend beeld te geven van de gevolgen van vergrijzing voor de verschillende aspecten van de economie. In 2008 wordt de pensioenaansprakenstatistiek verder gedetailleerd op basis van de uitvraag van ruim 200 additionele pensioenfondsen, de uitvraag onder pensioenverzekeraars en de aanvulling met gegevens over vermogens. Details bestaan uit meer pijlers, meer spreiding en aanvullende variabelen die meer mogelijkheden bieden voor analyse. Naar verwachting volgt elk trimester een aanvullende publicatie. Eind 2008 dient onder voorbehoud van een tijdige en voldoende respons het beeld van de pensioenaanspraken volledig te zijn.

In 2008 wordt een aantal vergrijzingsmodules ontwikkeld als aanvulling op het stelsel van nationale rekeningen. Deze modules zoomen in op de economische implicaties van de zich wijzigende verhouding tussen jongeren en ouderen en/of op een confrontatie met meer sociaal-economische vergrijzingsgerelateerde variabelen, zoals zorggebruik, huisvesting en arbeidsparticipatie.

Statistieken over de arbeidspositie van ouderen en het proces van met pensioen gaan die in 2007 ontwikkeld zijn, worden in 2008 doorgetrokken. Het doel hierbij is om na te gaan of (prille) vergrijzingsgerelateerde trends zich bestendigen.

Statistieken over zorggebruik van ouderen die in 2007 ontwikkeld zijn worden voortgezet. Daarnaast wordt een aantal nieuwe statistieken ontwikkeld. Waar in 2007 de focus lag op een statistische beschrijving van het zorggebruik zelf, ligt in 2008 het accent meer op verklaringen vanuit de sociaal-economische en demografische verschillen tussen mensen.

De huidige generatie ouderen heeft aanzienlijk meer vermogen opgebouwd dan enige vorige generatie. Vanwege de groeiende groep ouderen en het overlijden van deze ouderen zal dit vermogen in de komende decennia overgedragen worden aan een steeds kleiner wordend aantal nabestaanden. Hiervan wordt eind 2008 een eerste statistiek gemaakt.

6 Ruimte, wonen en mobiliteit

Veranderend Nederland, de toenemende behoefte aan ruimte voor uiteenlopende doeleinden en het groeiende besef van de kwaliteit van de ruimte: dit zijn de drie invalshoeken van waaruit het nationale beleid voor de ruimtelijke ordening wordt gewikt, gewogen en bijgesteld. Het is onontkoombaar dat er keuzes worden gemaakt in de verdeling van de ruimte tussen wonen, bedrijven, winkelen, landbouw, wegen, natuurerrein en recreatie en de relaties tussen die fenomenen. Om beleidsdoelstellingen te onderbouwen is het van toenemend belang dat er zowel (laag)regionale statistieken zijn (statistieken op provinciaal, gemeentelijk maar vooral wijkniveau) als ruimtelijke statistieken. Ruimtelijke statistieken worden niet op bestuurlijk niveau samengesteld, maar naar een indeling die is gebaseerd op de ligging (geografie) van de fenomenen. Indelingen betreffen bijvoorbeeld vierkanten, bevolkingskernen, geluidszones en polders. De behoefte aan laagregionale en ruimtelijke statistieken wordt voortdurend groter, doordat de bestuurlijke eenheden steeds groter worden als gevolg van het samenvoegen van gemeenten. Steeds vaker wordt ook beleid gericht op onderdelen van gemeenten (bijvoorbeeld krachtwijken).

Het is voor het CBS mogelijk ruimtelijke en laagregionale statistieken samen te stellen doordat het CBS in toenemende mate beschikt over (integrale) registerdata die onderling te koppelen zijn. Het toevoegen van de exacte ligging van die gegevens is mogelijk doordat het CBS sinds enkele jaren ook beschikt over een coördinatenbestand van het Kadaster (Adres Coördinaten Nederland). Het zijn juist deze twee factoren die het CBS unieke mogelijkheden biedt om ruimtelijke statistieken samen te stellen, waarbij CBS-data gekoppeld kunnen worden aan de ligging. De vele (gemeente)grenswijzigingen maken het moeilijk om tijdreeksen samen te stellen voor vergelijkbare gebieden (o.a. een behoefte van het Europese regionale beleid in verband met de structuurfondsen). De huidige middelen bieden hiertoe betere kansen.

In het kader van het speerpunt Ruimte, wonen en mobiliteit worden in 2008 de volgende projecten uitgevoerd en producten opgeleverd. Eind 2008 komt voor de statistiekproductie op het CBS een gecoördineerd basisbestand met alle adressen in Nederland ('adressenrug') beschikbaar. Vooruitlopend hierop komt een startversie van het Statistisch Bestand Vastgoed beschikbaar met gekoppelde gegevens uit de volgende registers: Woningregister, de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA), het Geografisch Basisregister (GBR) en de Adrescoördinaten Nederland van het Kadaster (ACN), verrijkt met ABR- en WOZ-gegevens, gegevens over woonboten en woonwagens en gegevens uit externe bronnen (zoals DataLand). De kwaliteitsverbetering van het Woningregister wordt in 2008 afgerond, waarbij tevens het onderscheid tussen huur- en koophuizen wordt opgenomen. In 2008 heeft de aansluiting tussen de CBS-informatie en de informatie die beschikbaar komt uit de in het kader van het programma e-overheid ontwikkelde Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Kadaster (BRK) en Basisregistratie Topografie (BRT) de nodige aandacht. Indien het desbetreffende onderzoek in 2007 tot positieve resultaten leidt, wordt de cartografische presentatie van cijfers over wijken en buurten in 2008 verbeterd. Deze presentatie gebeurt op twee fronten: via de website 'CBS in uw buurt' en door gebruik te maken van de mogelijkheden van 'Google maps'.

7 Geïntegreerde informatievoorziening onderwijs

In het kader van het speerpunt Geïntegreerde informatievoorziening onderwijs wordt de kwaliteit van de statistische informatie over de rol van het onderwijs in de samenleving verbeterd.

Dit gebeurt allereerst door intensievere benutting van de onderwijsnummerbestanden door het samenstellen van longitudinale onderwijsinformatie (stromen en cohorten) met bijzondere aandacht voor demografische en sociaal-economische kenmerken van leerlingen en hun ouders alsmede de (eerste) bestemming buiten het onderwijs. Dit deelproject omvat output-gerichte analyses op drie gebieden: onderwijsrendement, leerlingstromen in het secundair onderwijs (waaronder voortijdig schoolverlaten), alsmede de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Daarnaast voorziet dit deelproject in het opzetten van een satelliet Onderwijs in het Sociaal Statistisch Bestand, een set van koppelbare en relevante (afgeleide) gegevens uit de onderwijsnummerbestanden en persoonsbestanden van andere statistische thema's. Genoemde analyse-activiteiten leveren tevens output op of bouwstenen voor samenwerkingsverbanden met diverse externe gebruikers.

De informatie-ontwikkeling over het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) komt in 2008 op gang. Het betreft de start van een mbo-cohort en StatLine-publicaties over de stromen binnen het mbo alsmede de arbeidsmarktpositie van mbo-afgestudeerden. Daarnaast kan in 2008 de ontwikkeling starten van een stromenbestand dat de basis vormt voor analyse van en publicaties over instroom in het middelbaar beroepsonderwijs van buiten het onderwijs.

Ten slotte wordt de kwaliteit van de statistische informatie verbeterd door de samenhang tussen kosten en financiering van het onderwijs enerzijds en niet-monetaire gegevens (aantal leerlingen, onderwijsprestaties e.d.) anderzijds te beschrijven. Naast een nationale informatiebehoefte, draagt dit bij aan de internationale onderwijsindicatoren van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Dit krijgt in 2008 invulling door uitbouw van de nieuwe indicator 'Uitgaven per geslaagde' (mede aan de hand van de uit de andere twee Speerpuntonderdelen afkomstige extra gegevens), versterking van de onderwijsuitgavenstatistiek met onder andere een invulling van uitgaven aan het particulier onderwijs en oplevering van een aantal verklarende indicatoren voor de ontwikkeling van uitgaven in relatie met leerlingenaantallen, leraren en beleid.

8/14 Kenniseconomie en productiviteit

Er wordt in het kader van dit speerpunt in 2008 verder gewerkt aan de uitbreiding van de tijdreeksen van de groeirekeningen, aan microdatabases en aan productiviteitsanalyses. In 2008 wordt een belangrijk deel van de multifactorproductiviteitsstatistieken in productie genomen. Dit betreft de invoering van de kapitaalmetingen en arbeidsmetingen die in de loop van 2008 verder gedetailleerd worden. Met andere statistische bureaus in de EU en in OESO-verband wordt tevens gewerkt aan verdere uniformering van methodologie op het terrein van microproductiviteitsstudies.

In 2008 wordt ook met betrekking tot de kennismodule een belangrijk deel in productie genomen als onderdeel van de reguliere samenstelling van Nationale Rekeningen. Het betreft de onderdelen R&D, ICT en bedrijfsopleidingen. Daarnaast wordt binnen de kennismodule in 2008 onderzoek gedaan naar de uitsplitsing van arbeid naar verscheidene kenmerken (geslacht, leeftijd en opleidingsniveau), en wordt onderzoek naar niet-tastbare innovaties geïmplementeerd. Verder vindt er in 2008 binnen het speerpunt uitbreiding plaats van de niet-financiële balansen met het materiële activum 'land'. Wat betreft innovaties worden de projecten over innovatie bij de overheid, kleine bedrijven en de dienstensector in 2008 afgerond. Het belang van nanotechnologie, biotechnologie en de contentsector voor Nederland zal ook worden onderzocht.

10 Verbeterde prijzen en volume-informatie

Dit speerpunt beoogt verbetering te brengen in de informatie over volume- en prijsontwikkeling. In 2007 bestond het speerpunt uit drie onderdelen. Eén ervan (prijzen wederuitvoer) is in 2007 afgerond en zal voorlopig niet leiden tot nieuwe statistieken van het CBS. Een ander onderdeel (prijzen en volume-indices voor de grond-, water- en wegenbouw) is later opgestart dan gepland en wordt in 2008 opgeleverd. Ten slotte is gewerkt aan de verbetering van de outputinstrumenten voor de prijzenstatistieken. De eerste onderdelen hiervan zijn in 2007 op de website geïmplementeerd (internationale inflatie en grootste stijgers en dalers). In 2008 wordt dit werk voortgezet om te komen tot een persoonlijke inflatiemeter, betere informatie naar verkoopkanaal en consumptiepatroon, en informatie over de omloopsnelheid van producten.

In 2008 wordt het speerpunt uitgebreid met drie onderdelen. In het eerste onderdeel wordt gewerkt aan de mogelijkheid om één prijsindexcijfer voor de Dienstverlening als geheel te maken. In het tweede deel worden volumematen ontwikkeld op het gebied van zorg en onderwijs en grond-, water- en wegenbouw. Ten slotte wordt gewerkt aan een haalbaarheidsonderzoek voor het opzetten van een prijsstatistiek voor grond. Met het beschikbaar komen van nieuw bronnenmateriaal is het zeer de moeite waard om het (opnieuw) opstarten van een statistiek op dit terrein te onderzoeken.

11 Verdieping en verbreding Handel en diensten

In dit speerpuntproject wordt voor de verschillende onderdelen van de dienstensector nagegaan hoe lacunes in de beschikbare informatie kunnen worden opgelost. Best practices in andere landen worden daarbij gebruikt als inspiratiebron.

In het kader van het 7th Framework Programme van de EU wordt een bijdrage geleverd aan een project gericht op beleids-indicatoren ten behoeve van planbureaus, dat door Istat wordt gecoördineerd. De Nederlandse bijdrage is gericht op internationaal vergelijkbare indicatoren voor diensten, methodologie en best practices. In 2008 wordt een internationale vergelijking van deze indicatoren gepubliceerd.

In 2008 wordt het beschikbare cijfermateriaal over de kwartaire sector en de internationale handel in goederen en diensten beter toegankelijk gemaakt door artikelen, via tabellen en met de themapagina op de website van het CBS.

In 2007 zijn de mogelijkheden onderzocht om voor een beperkt aantal hoofdvariabelen uit de productiestatistieken van de commerciële dienstverlening een sluitende tijdreeks vanaf 1987 te publiceren. Daarbij worden reeksen van Nationale rekeningen als steungegevens gebruikt. Op basis van deze ervaring worden in 2008 soortgelijke reeksen voor de handel en de transportsector ontwikkeld.

12 Snelle conjunctuurindicatoren

Dit speerpunt is in 2007 gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden om, op basis van bestaande primaire en secundaire bronnen, maandelijkse productie-indices voor de commerciële dienstverlening te ontwikkelen. Afhankelijk van de uitkomsten van dat onderzoek kunnen deze indices in 2009 in productie worden genomen. Daarnaast wordt ook voor enkele andere conjunctuurrelevante variabelen, zoals de investeringen, nagegaan of kwartaalindicatoren kunnen worden omgezet in maandindicatoren.

In 2008 worden verder haalbaarheidsonderzoeken uitgevoerd die inzicht moeten bieden in de mogelijkheden om nieuwe conjunctuur- en stemmingsindicatoren (bijvoorbeeld op het terrein van de arbeidsmarkt) te ontwikkelen op basis van bestaande statistieken dan wel op basis van bestaande of nieuwe secundaire bronnen.

13 Rechtsbescherming en veiligheid

In 2008 zullen nieuwe bronnen worden toegevoegd aan de SSB-satelliet Veiligheid (gegevens over HALT- en STOP-maatregelen). De bronnen die al beschikbaar waren worden uitgebreid met nieuwe perioden en worden verder geanalyseerd (gegevens over verdachten van misdrijven, geregistreerde criminaliteit en gegevens uit de Veiligheidsmonitor). Het koppelen van de verschillende bronnen binnen de satelliet en de SSB-kern wordt verder voortgezet. Samen met het WODC zullen de mogelijkheden voor het opnemen van gegevens over rechtbankstrafzaken worden onderzocht.

Naast de ontwikkeling van de SSB-Satelliet Veiligheid wordt er gewerkt aan de Veiligheidszorgrekeningen. In 2008 is een uitbreiding van verslagperioden voorzien (2005 en 2006) voor de tabellen waarin uitgaven van actoren (overheid, bedrijven en particuliere huishoudens) naar functies van veiligheidszorg worden gepresenteerd. Daarnaast zullen financieringsbronnen worden toegevoegd.

15 Internationale economische relaties

Dit speerpunt beoogt tegemoet te komen aan de interne en externe informatiebehoefte over het thema 'globalisering'. Vanaf 2008 wordt onder de noemer Internationalisering Monitor de Nederlandse positie in de mondiale goederen en diensten handel, de financiële stromen, de werkgelegenheid en de productie beschreven. Daarop voortbouwend wordt gestart met een themapublicatie die periodiek een functionele beschrijving geeft van een maatschappelijk relevant aspect van globaliserings-effecten.

In 2008 wordt een onderzoek gestart in hoeverre outsourcing van R&D de innovatieve performance van bedrijven verbetert. De vraagstelling is gericht op zowel de nationale als de internationale effecten (cross border spill-overs).

Binnen het Speerpunt Internationale Economische Relaties wordt evenredig meegewerkt aan het onderzoek naar de effecten van bedrijvendynamiek op de werkgelegenheid en arbeidsmarkt (Voor meer informatie wordt verwezen naar het Speerpunt Sociale Dynamiek).

16 Benchmarking bedrijven

Ervaringen in andere landen laten zien dat de motivatie van bedrijven om deel te nemen aan statistieken wordt verhoogd als het statistiekbureau aangeeft wat het belang is van de statistieken en wat de door de bedrijven beschikbaar gestelde gegevens daaraan bijdragen. De bereidheid om mee te werken blijkt nog groter indien het Bureau iets kan terugleveren dat voor het deelnemende bedrijf interessant is. Door middel van snelle teruglevering van eigen gegevens in relatie met branchegegevens tracht het CBS het responsgedrag van de berichtgevers verbeteren. In 2007 is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om PS-uitkomsten in te zetten als basis voor op-maat-gemaakte benchmarkinformatie. Op basis van de uitkomsten wordt besloten of in 2008 een pilot wordt uitgevoerd bij een aantal branches. In een tweede deelproject worden elektronische incentives ontwikkeld voor de website van het CBS, bijvoorbeeld onder het kopje 'Mijn CBS.nl'. De ontwikkeling hiervan zal in 2008 worden opgestart.

Bovengenoemde activiteiten zijn inmiddels opgenomen in het projectportfolio van de desbetreffende divisie en worden binnen de reguliere capaciteit uitgevoerd.

Nieuw: Sociale samenhang

Met het speerpunt Sociale samenhang wil het CBS de beschikbaarheid van data over de participatie verbeteren. Dit zal deels gebeuren door een beschrijving van beschikbare databronnen. Daaruit zal ook blijken op welke terreinen vooral data ontbreken. Hierbij zal intensief gebruik worden gemaakt van reeds beschikbare informatie in het Sociaal Statistisch Bestand (SSB). Het SSB biedt vergaande mogelijkheden om de participatie in de informele sfeer, in organisaties en in nationale ('politieke') verbanden integraal – in omvang en onderlinge verwevenheid – te bepalen.

Naast de beschrijving van de omvang van de sociale samenhang, de kwantiteit, wordt ook beoogd om de kwaliteit van de participatie te onderzoeken. Dit gebeurt door de volgende twee uitbreidingen:

- de kwaliteit wordt afgemeten door het vertrouwen van de burgers bij het vaststellen van de drie participatievormen te betrekken: in hun onderlinge sociale contacten, in de organisaties en in nationale instellingen.
- de mate van integratie tussen allochtone en autochtone bevolkingsgroepen. Deze integratie wordt, naast de beheersing van de Nederlandse taal, vastgesteld door:
 - de interetnische contacten (informeel en binnen organisaties, waarbij ook de samenstelling van de leden van organisaties en kenmerken van de woonomgeving worden betrokken);
 - de posities die allochtonen ten opzichte van autochtonen innemen op het terrein van onderwijs, arbeidsmarkt en inkomen;
 - de politieke participatie;
 - opvattingen over emancipatie en secularisering.

BIJLAGE

Overige wijzigingen in het statistisch programma

In deze bijlage zijn de veranderingen beschreven die in 2008 zijn voorzien. Het is een opsomming aan de hand van de statistisch hoofdthema's waaruit het CBS-werkprogramma is opgebouwd. De voorziene wijzigingen zijn per thema gegroepeerd naar de oorzaak of reden voor de verandering:

- verbetering van de output c.q. betere afstemming op de wensen van de gebruikers;
- wijziging van de beschikbare bronnen, het beschikbaar komen van registerdata, enzovoort;
- reductie van de administratieve lasten c.q. vermindering van de enquêtedruk;
- verbetering van de efficiency, doelmatigheid van het productieproces;
- regulier onderhoud, borging of verbetering van de kwaliteit van processen en/of output;
- nieuwe of gewijzigde EU-regelgeving.

Mensen en hun activiteiten

Verbeteren van de output

In rapportages over demografisch onderzoek neemt het levensloopperspectief een steeds belangrijker plaats in. De resultaten van dit onderzoek zijn in 2008 vooral gebaseerd op de koppeling van huishoudenskenmerken, opleidingsniveau en andere sociaal-economische kenmerken aan demografische processen.

Publicaties over de ontwikkelingen in de sterfte worden, gezien het belang voor de prognose, vooral gericht op de ontwikkelingen op hoge leeftijden. Ook zal publicatie over onderzoek naar familieverbanden in de sterfte worden voortgezet.

In december 2008 verschijnt de nieuwe bevolkings- en allochtonenprognose 2008–2050. Daarnaast worden kwalitatieve verbeteringen aangebracht aan het huishoudensprognosemodel. De uitkomsten van de huishoudensprognose zullen begin 2009 verschijnen.

In het voorjaar van 2008 vindt het veldwerk voor het Onderzoek Gezinsvorming 2008 plaats. In dit onderzoek wordt informatie verzameld over het verloop van de relatie- en gezinsvorming en de achtergronden daarvan.

In 2008 verschijnt een boek over het Nationaal Kiezersonderzoek 2006, waarin vooral wordt ingegaan op opzet en uitvoering van het onderzoek. Onder meer wordt daarin belicht, dat de opzet heeft geresulteerd in een hoge respons en een nagenoeg perfecte afspiegeling van de stembusuitslag.

Op het terrein van veiligheid vindt in het eerste kwartaal van 2008 uitvoering, analyse en rapportage (april 2008) van de derde aflevering van de Veiligheidsmonitor Rijk plaats. Gegeven het belang van de vergelijkbaarheid van de uitkomsten met die over 2006 en 2007 blijft de onderzoeksopzet ongewijzigd. Dit onderzoek wordt in het kader van een samenwerkingsovereenkomst met de ministeries van BZK en van Justitie uitgevoerd als een vorm van 'shared services'.

De reguliere structuurinformatie over omvang en samenstelling van de beroepsbevolking die op kwartaalbasis beschikbaar is, wordt in 2008 uitgebreid. Daarnaast worden de maand- en kwartaalcijfers over de werkloze beroepsbevolking kwalitatief verbeterd, waardoor deze cijfers beter aansluiten bij registraties van werkzoekenden en bij de door de Europese Unie gepubliceerde cijfers over de Europese Labour Force Survey (LFS).

Met ingang van het derde kwartaal van 2006 is het CBS overgegaan op informatie uit de loonaangifte als bron voor de statistieken over aantallen banen en beloning van werknemers (de Statistiek Werkgelegenheid en Lonen). Na verloop van tijd bleken er zich problemen voor te doen bij de processen in de 'SUB/Walvisketen' (Belastingdienst – UWV/Polisadministratie – CBS), waardoor vertragingen ontstonden bij het beschikbaar komen van brondata. Hierdoor ontstonden eveneens vertragingen bij het samenstellen van uitkomsten van de statistieken over werkgelegenheid en lonen.

In de loonaangiftegegevens ontbreekt informatie over de locatie van de werkplek. De uitkomsten van de regionale verdeling van banen over 2007 zal dan ook deels gebaseerd worden op beperkte enquêtering. In 2008 zal verder onderzoek plaats vinden naar een alternatieve methode voor het regionaliseren van de banen in Nederland.

Rond de beschrijving van het ziekteverzuim zal over de jaren 2002–2005 in 2008 een herziening plaatsvinden van de uitkomsten, primair gericht op het weer volledig beschrijven van alle economische activiteiten. De hiervoor gemelde vertragingen bij de loonaangifteketen heeft ook gevolgen voor de broninformatie van de Nationale Verzuimstatistiek. Hierdoor wordt het ziekteverzuim over 2006 pas in het eerste kwartaal van 2008 gepubliceerd.

De werkzaamheden gericht op het voorzien van integrale gegevens voor de Regionale Inkomensstatistiek (RIO) en ten behoeve van opname in de SSB-kern worden naar verwachting eind 2008 afgerond. In 2008 zal een nieuwe Vermogensstatistiek beschikbaar komen.

De Zorgrekeningen dekken nu het volledige terrein van de gezondheids- en welzijnszorg, en enkele verwante activitei-

ten. Er zijn 18 nieuwe actoren (groepen van aanbieders) aan de publicatie toegevoegd, waarvan de meeste actief zijn in de welzijnszorg. Daarnaast worden gegevens gepubliceerd over het aantal banen en het aantal arbeidsjaren per actor.

In het kader van de ontwikkeling van het Gezondheidsstatistisch bestand wordt in 2008 de persoonsstatistiek over aantal en soort huisartscontacten naar achtergrondkenmerken aangevuld met cijfers over 2007. Aan de tabellen over ziekenhuisopnamen naar diagnose en herkomstgroep worden gegevens over 2006 en 2007 toegevoegd, mits de gebruikte registratie (LMR) over deze verslagjaren nog van voldoende kwaliteit is om deze cijfers te kunnen produceren. De publicatie over kenmerken van AWBZ-zorggebruikers (verslagjaren 2004–2006) wordt eind 2008 aangevuld met gegevens over 2007.

Om beter aan te sluiten bij de situatie op de arbeidsmarkt wordt de Standaard Beroepenclassificatie (SBC 1992) gereviseerd. Aan deze revisie wordt in 2008, 2009 en begin 2010 gewerkt, waarbij ook wordt aangesloten op de revisie van de ISCO ('International Standard Classification of Occupations') van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). De gereviseerde ISCO is naar verwachting eind 2007 gereed.

Wijziging van databronnen

Het onderwijsnummer wordt op steeds meer plaatsen in de onderwijswereld ingevoerd en de daarop gebaseerde bestanden kunnen daarom steeds meer als statistiekbron dienen. Na het voortgezet onderwijs (met uitzondering van het praktijkonderwijs) en het middelbaar beroepsonderwijs worden in 2008 de leerlingen- en geslaagdencijfers over de volwasseneneducatie op de onderwijsnummerbestanden gebaseerd. De instellingenenquête naar deelnemers in de basiseducatie vervalt in 2008.

In 2008 vind ook een heroriëntatie plaats op de waarneming van uitkeringsinformatie. Ontwikkelingen van het Digitaal Klanten

Dossier en de Polisadministratie bij het UWV zullen daarbij nadrukkelijk beoordeeld worden op bruikbaarheid voor sociale-zekerheidsinformatie.

Met behulp van de additionele capaciteitsinzet wordt verdere voortzetting gegeven aan het wegwerken van de achterstanden die gedurende de laatste jaren zijn ontstaan bij de Inkomensstatistiek (landelijk zowel als regionaal). De doelstelling in 2007 met behulp van gegevens uit de Polisadministratie snelle inkomenscijfers van 2006 te vervaardigen, kon geen gestand worden gedaan. Debet hieraan zijn de aanhoudende problemen met de loonaangifteketen (zie hiervoor).

Deze werkzaamheden worden daarom in 2008 voortgezet.

In 2008 worden de productiestatistiek over medisch-specialistische zorg, ouderenzorg, gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg gepubliceerd volgens een nieuwe opzet. Deze statistieken geven nu een institutionele beschrijving van de resultatenrekening, de balans en de personeelsinzet op basis van ondernemingen(groepen). Bij de variabelen zorgproductie (volume) en capaciteit is de insteek ook functioneel, dus per zorgactiviteit.

Reductie administratieve lasten

Ten behoeve van de driemaandelijks Vacature-enquête is in 2006 gestart met een beperkte overgang van telefonische waarneming naar e-waarneming. Sindsdien is de mate waarin e-waarneming plaatsvindt, verder uitgebreid. Het streven is het aandeel van de e-waarneming in de totale waarneming in 2008 uit te breiden tot ongeveer 90 procent.

In het eerste kwartaal van 2008 vindt de implementatie plaats van de nieuwbouw van het verwerkingssysteem vastgoed. Hiermee wordt een noodzakelijke verbetering bereikt van de gegevensverzameling en bestandsopbouw van de verleende bouwvergunningen, de woningstatistiek (gereedgekomen woningen) en uiteindelijk het woningvoorraadregister. Met het nieuwe systeem komt één van de vragenlijsten (aanleveren adresmutaties) naar de gemeenten te vervallen. Vanaf begin 2008 is er voor gemeenten de mogelijkheid om de opgaven van verleende bouwvergunningen en gereedgekomen woningen elektronisch in te zenden met behulp van te downloaden vragenlijsten.

Verbetering efficiency

In 2008 wordt de ontwikkeling van enkele onderdelen van het nieuwe productiesysteem voor de bevolkingsstatistieken afgerond. Daarbij wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van (voorlopers van) de generieke procesdiensten, in het bijzonder Regelsturing (Clementine). Medio 2008 zullen de voorlopige maandcijfers op basis van het nieuwe productiesysteem worden gepubliceerd. Verder wordt een verbeterd afleidingsschema van huishoudens ontwikkeld, welke medio 2008 in productie wordt genomen.

Voor de verslagperiode 2007 en later van het ziekteverzuim komt een toekomstbestendige aanpak, met een mix van gebruik registraties en primaire waarneming. Een uitgewerkte business analyse (oplevering vierde kwartaal 2008) vormt de basis voor een nieuw productiesysteem, aan de bouw waarmee eind 2008 wordt gestart. De niet meer in 2007 te realiseren uitbreiding van de waarneming en verwerking van uitkeringen met Ziektewet verschuift naar het tweede kwartaal van 2008. Mogelijk geldt dit laatste ook voor de uitkeringen ingevolge de Algemene Nabestaandenwet.

Bij de bijstandsuitkeringen wordt in 2008 het laatste deel van het vernieuwde productiesysteem betreffende de output-functionaliteiten opgeleverd.

Europese vraag naar statistiek

In het kader van de uitvoering van de in juli 2007 aangenomen Europese verordening betreffende communautaire statistieken over migratie en internationale bescherming verstrekt het CBS met ingang van 2008 meer gedetailleerde informatie over internationale migratie en asielprocedures in Nederland. Voor dit eerste referentiejaar mogen de lidstaten nog gebruikmaken van de nationale definities. Daarna moet worden voldaan aan de voorgeschreven definities. Hiertoe is mede met de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) van het ministerie van Justitie een overeenkomst gesloten, aangezien een deel van de statistische informatie zal moeten worden geproduceerd door de IND.

De Europese verordening voor statistieken over onderwijs en levenslang leren legt bij aanvaarding door het Europese Parlement en de Raad van ministers eind 2007 een wettelijke basis onder de periodieke levering van onderwijsstatistieken – de

gezamenlijke jaarlijkse gegevensvraag van de UNESCO, OESO en Eurostat – en verplicht de landen tot nieuwe gegevensleveringen over leren door volwassenen (via een ‘Adult Education Survey’). In 2008 worden de voorbereidende werkzaamheden voor deze gegevensleveringen voortgezet (zoals onderzoeksdesign, definities van variabelen, vragenlijstontwikkeling en pilot-studies). De nieuwe verplichting gaat waarschijnlijk per 1 januari 2009 in.

In maart 2007 heeft de Europese Commissie een voorstel ingediend voor een verordening betreffende een Europese vacature-enquête. Hierbij moet de informatie over de vraagzijde van de Europese arbeidsmarkt worden verbeterd. Aanvaarding van het voorstel door het Europese Parlement en de Raad van ministers legt een wettelijke basis onder de nu nog vrijwillige gegevensleveringen per kwartaal aan Eurostat over openstaande vacatures.

Kwaliteitsborging en regulier onderhoud

In 2008 is een verdere kwaliteitsslag voorzien bij de statistieken per gemeente over de bijstand en reïntegratie.

De kwaliteitsverbetering van het Woningvoorraadregister wordt afgerond. In 2007 zijn relaties gelegd met gegevens uit andere registers (GBA, GBR en ACN) en zijn de bevindingen over de kwaliteit voorgelegd aan de berichtgevers. Een deel van de gemeenten heeft hierop in 2007 al gereageerd. De verbeteringen worden verwerkt in het woningvoorraadregister. Deze mutaties worden verwerkt in de stand van 1-1-2008.

Gelet op het belang van betrouwbare informatie over de bevolkingsomvang en samenstelling in de lidstaten van de EU, onder meer voor het vaststellen van stemverhoudingen en uitkeringen uit de regionale structuurfondsen, heeft de Europese Commissie in februari 2007 een voorstel ingediend om tot een wettelijke basis te komen voor de tienjaarlijkse volks- en woningtellingen in de EU. Hoewel de methodologie van de in Nederland gehouden ‘virtuele volkstelling’ in 2001 gehandhaafd blijft, leidt aanvaarding van deze verordening in de jaren 2010 en 2011 tot extra inspanningen. De omvang van de extra werkzaamheden voor het CBS is sterk afhankelijk van de voortgang van de invoering en de beoogde kwaliteit van de basisregistraties in Nederland (met name het Basisregister Adressen en Gebouwen en de consistentie met de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens en de Basisregistratie Topografie).

Het bedrijfsleven

Verbetering output

In 2007 is een project gestart voor het ontwikkelen van nieuwe methoden, processen en systemen voor de jaar- en kwartaalstatistieken Financiële instellingen (verzekeraars, pensioenfondsen en kredietinstellingen). Dit project, genaamd FInISH (Financiële Instellingen: Integraal Systeem Herontwerp), wordt in 2008 afgerond. Directe aanleiding voor FInISH is de herziening van de toezichtrapportages van De Nederlandsche Bank (DNB), die de belangrijkste bron vormen van deze statistieken. Het efficiënter inrichten van processen en het beschikken over automatiseringssystemen leidt tot kwaliteitsverbetering doordat de focus van de werkzaamheden verschuift van 'het maken van cijfers' naar het 'analyseren van uitkomsten'.

Voor het beroep op de kapitaalmarkt wordt een aantal StatLine tabellen in 2007 vervangen door nieuwe tabellen met meer gegevens. Dit leidt in 2008 tot een grotere diversiteit aan onderwerpen voor publicaties.

Wat betreft de output van Internationale handel wordt in 2008 de afbakening van doorvoer en wederuitvoer verbeterd. Dit is van belang om op langere termijn de economische betekenis van de verschillende goederenstromen te kunnen kwantificeren. Deze uitkomsten zijn onder andere input voor de integratie van de statistieken van Internationale Handel en Verkeer en Vervoer. In 2008 wordt gewerkt aan verfijningen van de methoden en van het detail van de beschrijving en verder aan koppelingen met andere gegevens. Doel is te komen tot een geïntegreerde database voor internationale goederenstromen voor 1998–2005. Een onderzoek naar de haalbaarheid van een koppeling met institutionele microdata wordt opgestart.

Van alle voorkomende vormen van Duurzame energie wordt (fysieke) informatie verzameld en gepubliceerd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van registraties, andere statistieken van het CBS en beperkte primaire waarneming. De

gegevens uit de statistiek worden door het ministerie van Economische Zaken gebruikt voor de rapportageverplichting voortvloeiend uit de Europese Richtlijn betreffende de bevordering van de elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne markt. Naast afzonderlijke publicaties over duurzame energie (StatLine, Webmagazine, papieren publicatie) vormt de informatie over duurzame energie ook input voor de totale energiebalans, het integratiekader voor de fysieke energiegegevens.

Verbetering efficiency

Voor consumptief krediet wordt in 2008 de uitvraag van jaargegevens geautomatiseerd. De berichtgever ontvangt een digitale versie van het enquêteformulier. De terug ontvangen gegevens worden vervolgens automatisch van het digitale formulier ingevoerd in het verwerkingsprogramma.

De quartaire sector

Verbetering output

In het komende jaar wordt het aantal publicaties over de financiën van de overheid uitgebreid. Dit gebeurt zowel in de vorm van artikelen als door de publicatie van meer gegevens op StatLine. Zo is na stroomlijning van de productie van financiële cijfers over wettelijke sociale verzekeringsinstellingen, een nieuwe set gedetailleerde macrotabellen op StatLine geplaatst. In 2008 worden mede op basis hiervan nieuwe artikelen geschreven. Om de onderlinge afstemming van overheidsgegevens te verbeteren, wordt het gezamenlijk publiceren met externe partners, zoals het Coelo en de VNG, verder uitgebreid.

Eind 2007 worden voor het eerst financiële gegevens van scholen in het primair onderwijs ontvangen. Dit vult een belangrijke lacune in de informatievoorziening over onderwijsuitgaven. Bij voldoende kwaliteit van deze gegevens kan een productiestatistiek over het primair onderwijs worden opgesteld, neemt de samenhang binnen de financiële onderwijscijfers toe en worden nieuwe tabellen en artikelen over dit onderwerp in 2008 mogelijk. Dit onderwerp past voorts in een groot project dat in 2007 is gestart en in de periode 2008–2009 zijn beslag gaat krijgen: de revisie van de statistiek over onderwijsuitgaven. Deze statistiek, die als belangrijkste gebruikers het ministerie van OCW, Eurostat, OESO en Unesco kent, wordt jaarlijks samengesteld en bevat gegevens over zowel publiek als privaat gefinancierd onderwijs. Een cruciaal onderdeel van de revisie is het ramen van cijfers voor de belangrijkste, nog ontbrekende variabelen (m.n. het privaat gefinancierde onderwijs).

Reductie administratieve lasten

In 2008 wordt de rol uitgebreid die het CBS speelt bij de uitwisseling van verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen tussen lokale overheden en vakdepartementen. De regeling is dan van toepassing op bijna alle specifieke uitkeringen (circa 80); in 2007 was dat nog maar voor 29 specifieke uitkeringen het geval. Met deze intermediaire rol van het CBS wordt invulling gegeven aan de uitdrukkelijke wens van het kabinet en de Tweede Kamer om bij de specifieke uitkeringen te komen tot een systeem van 'Single information, single audit (Sisa)'. Mede door de efficiënte wijze van uitwisseling van deze informatie wordt een vermindering van administratieve lasten bij de lokale overheid bereikt.

Europese verplichtingen

Het CBS publiceert op dit moment de uitgaven van de overheid naar tien functies. Deze tien functies vormen het eerste, meest globale niveau van de 'Classificatie van de Overheidsfuncties' (COFOG). Met deze COFOG-gegevens is het mogelijk de ontwikkeling van de overheidsuitgaven voor verschillende (beleids)doeleinden te analyseren. De COFOG-functies zijn in het bijzonder geschikt voor het maken van internationale vergelijkingen. Vanwege de enorm toegenomen belangstelling vanuit de internationale organen zoals de ECOFIN-raad en de Europese Centrale Bank, en vooruitlopend op toekomstige EU-verplichtingen, wil het CBS de publicatie van functiegegevens uitbreiden tot het tweede, meer gedetailleerde niveau van de COFOG-indeling, dat meer dan zestig functiegroepen

omvat. Voor de centrale overheid en de sociale fondsen zijn in 2007 al voorlopige ramingen op het tweede niveau gemaakt. In 2008 wordt onderzocht in hoeverre een langere tijdreeks kan worden samengesteld die teruggaat tot 2001. Ook wordt voor de centrale overheid apart bekeken of dit op een nog gedetailleerder niveau kan (derde of zelfs vierde niveau). In 2008 zal de COFOG-classificatie voor het eerst ook worden toegepast bij de productie van jaargegevens van de lokale overheden over 2006.

In 2008 zal een publicatie met alle cijfers en achtergronden rond de Excessive Deficit Procedure (EDP; overheidstekort en -schuld) worden ontwikkeld voor de website van het CBS. Deze publicatie omvat ondermeer ook de officiële bronnen- en methodebeschrijving (de zogeheten EDP Inventory) en andere

metadata. Binnen de Europese Unie is afgesproken om deze informatie, die aan Eurostat wordt geleverd, ook nationaal te publiceren. Tot nu toe worden uitsluitend aggregaten van de cijfers in de publicatie Nationale Rekeningen gepubliceerd.

In april 2007 hebben de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement een verordening betreffende het Europees systeem van geïntegreerde statistieken voor de sociale bescherming (ESSOBS) aanvaard. Deze verordening leidt met ingang van 2008 tot een beperkte uitbreiding van gegevensleveringen ter zake aan Eurostat. De voorziene uitbreiding betreft met name informatie over pensioenen en pensioenstelsels en over netto sociale uitkeringen.

De economie

Verbetering output

Het ontwikkelproject milieurekeningen loopt door in 2008. De nadruk ligt in 2008 onder meer op het verder in kaart brengen van de milieusector (eco-industries), materiaalstromen, milieusubsidies en het samenstellen van een overzicht van het landgebruik voor economische en niet-economische doeleinden. Bij de verdere ontwikkeling van de milieurekeningen wordt aangesloten bij de ontwikkelprioriteiten van Eurostat en de wensen van verschillende instituten (MNP, RIZA) in Nederland. Daarnaast wordt de informatie over lucht, water, afval en energie verder ontwikkeld.

Op het gebied van de kwartaalsectorrekeningen (KSR) zijn twee ontwikkelingen van belang. Ten eerste lopen in 2008 een aantal derogaties af. De belangrijkste derogaties hebben betrekking op het ramen van de transacties in financiële derivaten voor alle sectoren van de Nederlandse economie én het produceren van cijfers voor leningen en deposito's met volledige uitsplitsingen naar geldgever en geldnemer. Op deze terreinen wordt de reguliere KSR-productie in 2008 dus uitgebreid. Ten tweede wordt het KSR-publicatieprogramma fors uitgebreid. Waar nu nog steeds alleen de cijfers voor de overheid op Statline werden gepubliceerd, is het in 2008 de bedoeling ook voor andere sectoren van de economie data op Statline ter beschikking te stellen.

In 2008 wordt het Producentenvertrouwen verbreed richting de bouw en de zakelijke dienstverlening. In het kader van het MJP-speerpunt Snelle conjunctuurindicatoren wordt onderzocht of het stelsel van productie-indices kan worden uitgebreid naar bedrijfstakken in de commerciële dienstverlening. In het kader van dit speerpunt worden

ook de mogelijkheden voor een maandelijks volume-indicator voor de investeringen onderzocht.

De conjunctuurberichtgeving in het Elektronisch Conjunctuurbericht wordt uitgebreid met meer conjunctuurindicatoren. De presentatiewijze op de website zal worden aangesloten op de laatste technologische ontwikkelingen.

De mogelijkheden worden onderzocht om een aangepaste producentenprijsindex (PPI) te ontwikkelen voor een productenpakket dat zo goed mogelijk aansluit bij de consumentenprijsindex (CPI). Het inzicht in de ontwikkeling van de CPI wordt hierdoor vergroot. De focus van de PPI voor invoer ligt nu bij de industrie. Door uitbreiding naar andere goederen wordt het mogelijk om over alle geïmporteerde goederen een prijsindexcijfer samen te stellen. De informatiewaarde van de PPI wordt hierdoor vergroot.

In 2008 worden nieuwe diensten prijsindices gepubliceerd over Keuringen, over Make-laars en taxateurs, en over Architecten.

Begin 2007 is een basisverlegging van de Consumentenprijsindex (CPI) doorgevoerd waarbij het wegingsschema jaarlijks wordt aangepast. Begin 2008 vindt deze aanpassing voor het eerst plaats. In de productie van de CPI worden procesveranderingen doorgevoerd waarin de verkoopkanalen van de artikelen meer centraal staan. Hierdoor kan de CPI de verschillen in prijsontwikkeling tussen verkoopkanalen beter meten. Ook wordt in 2008 het automatiseringssysteem van de CPI vernieuwd.

In de afgelopen periode is in samenwerking met onder andere het Kadaster gewerkt aan nieuwe methode voor het samenstellen

van een prijsindex voor bestaande woningen. Deze nieuwe index wordt naar verwachting gezamenlijk met het Kadaster begin 2008 gepubliceerd. Ook wordt, als onderdeel van het speerpunt Verbeterde prijzen en volume-informatie, in samenwerking met het Kadaster bekeken in hoeverre het mogelijk is te komen tot statistieken over de prijzen van bouwgrond.

Het project Zwart en Illegaal Circuit heeft tot doel te komen tot verbeterde cijfers en ramingsmethoden voor de zwarte en illegale economie. In 2007 is enquêteonderzoek via internet gedaan naar de omvang van zwarte activiteiten door mensen van 15–65 jaar. Hierover wordt in 2008 gepubliceerd. Tevens wordt in 2008 een vervolgonderzoek gedaan, waarvan de eerste resultaten in de tweede helft van 2008 worden gepubliceerd.

In 2008 wordt er een raming van de toegevoegde waarde van illegale activiteiten gemaakt voor het jaar 2006 of 2007. Dit onderzoek is een update van eerdere studies voor de jaren 1995 en 2001. De feitelijke keuze voor het jaar waarop het onderzoek betrekking zal hebben, is afhankelijk van de keuze van het revisiejaar van de Nationale rekeningen. Eerste uitkomsten van dit onderzoek worden in 2008 gepubliceerd.

Reductie administratieve lasten

Het herontwerp van het steekproefdesign voor de Producentenprijsindex PPI wordt verder uitgewerkt en wordt tegelijkertijd met de basisverlegging per januari 2009 ingevoerd. In het nieuwe design wordt ondermeer de waarneming aangepast aan het in 2007 verminderde detailniveau in de publicatie. Dit zal leiden tot minder administratieve lastendruk bij het bedrijfsleven.

Regionale statistieken

Verbetering output

In het eerste kwartaal van 2008 wordt de publicatie van bevolkingskernen van het jaar 2006 met een aantal gegevens uitgebreid. Ook wordt een 5-jaars mutatie gepubliceerd (2001–2006).

In het derde kwartaal van 2008 verschijnt een nieuwe editie van de publicatie Gemeente Op Maat. Onderzocht wordt of voor de G25- of G31-gemeenten in samenwerking met het Netherlands Institute for City Innovation Studies (NICIS Institute) een aanvullend hoofdstuk kan worden opgenomen.

In 2008 wordt het onderzoek afgerond naar een geactualiseerde afbakening van stadsgewesten en grootstedelijke agglomeraties. Dit zal leiden tot een herziene

indeling. Nagekomen voorstellen van gemeenten om de buurten anders af te bakenen worden verwerkt.

In het vierde kwartaal van 2008 wordt de tabel met gegevens per postcode (6 posities) geactualiseerd en uitgebreid met een aantal kenmerken. Daarnaast worden tabellen samengesteld met gegevens per 4-positie en 5-positie postcode. De gegevens worden geaggregeerd voor het Actieplan Krachtwijken.

De cartografische presentatie is op dit moment beperkt tot een klein deel van de (laag)regionale en ruimtelijke statistieken. Eind 2007 wordt naar alle waarschijnlijkheid de eerste versie van de website www.cbsinuwbuurt.nl gelanceerd.

Er wordt onderzoek gedaan naar de verdere ontwikkeling van deze website, de cartografische presentatie in StatLine en de mogelijke ontsluiting via 'Google maps'. Ook wordt de mogelijkheid onderzocht om voor intern gebruik een cartografisch hulpmiddel ter beschikking te stellen bij de statistiekproductie.

Een aantal jaren geleden is in aansluiting op de nationale rekeningen begonnen met het samenstellen van voorlopige en nadervoorlopige regionale groeicijfers. Een evaluatie van deze cijfers toont hier en daar forse bijstellingen. Onderzocht wordt wat hiervan de oorzaak is. Indien nodig en mogelijk zal de methode voor het samenstellen van de voorlopige cijfers worden aangepast.

Wijziging van databronnen

In 2008 vindt een groot deel van de productie van het bestand bodemgebruik 2006 plaats. De publicatie zal in de eerste helft van 2009 plaatsvinden. De luchtfoto's die benodigd zijn voor het bestand bodemgebruik 2008 worden in het vierde kwartaal van 2008 aange-schaft. Het herschrijven van de programmatuur van de interpretatie van het bodemgebruik wordt in het vierde kwartaal van 2008 voltooid. In het tweede kwartaal van 2008 komt een onderzoeksrapport beschikbaar naar de wijze waarop mutatiecijfers van het bodemgebruik te publiceren zijn. Ook zal onderzocht worden of eerdere GIS-bestanden bijgewerkt kunnen worden, zodat daarmee monitoring van het bodemgebruik mogelijk wordt.

Verbetering efficiency

Op basis van een reeds ontwikkeld basisbestand met alle adressen in Nederland ('adressenrug') wordt in het eerste kwartaal een startversie van het Statistisch Bestand Vastgoed gevormd. Hierbij kunnen gegevens uit een aantal registers, zoals het woningregister en de GBA, aan elkaar worden gekoppeld. Ook wordt onderzocht in hoeverre bedrijven via

het ABR aan deze adressenrug kunnen worden gekoppeld. In het verlengde van deze onderzoeken wordt een 'locatierug' ontwikkeld, een stelsel van adressen, waaraan naast een geometrische lokalisering een set administratieve indelingen wordt gekoppeld.

In het derde kwartaal van 2008 wordt gerapporteerd over onderzoek naar het

gebruik van het Statistisch Bestand Vastgoed als bron voor de statistiek over het bodemgebruik. In het vierde kwartaal verschijnt een rapportage over de bevindingen of andere bronnen bruikbaar kunnen zijn, zoals de Basisregistratie Kadaster en De nieuwe Kaart van Nederland.

Kwaliteitsborging en regulier onderhoud

Het Geografisch Basis Register (GBR) bevat alle adressen in Nederland en wordt gebruikt als bron voor statistieken ten behoeve van algemene uitkeringen (o.a. Gemeentefonds, Wet Werk en Bijstand) en als statistisch ophoogkader. Het is de belangrijkste bron van de 'adressenrug'. In het eerste kwartaal wordt onderzocht in hoeverre de invoering van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) deze toepassingen zal beïnvloeden.

Europese verplichtingen

In 2008 wordt de ontwikkeling van CBS-brede NUTS-tools afgerond. Dit jaar is het eerste jaar, waarin een groot deel van de aan Eurostat te leveren regionale gegevens conform de NUTS-verordening – de Europese verordening van 26 mei 2003 betreffende de opstelling van een gemeenschappelijke nomenclatuur van regionale eenheden voor de statistiek – moet worden aangeleverd.

In november 2006 is door de Europese Unie een richtlijn uitgevaardigd, die de ontsluiting en uitwisseling van ruimtelijke gegevens ('geo referencing') regelt: INSPIRE ('INfrastructure for SPatial InfoRmation in Europe'). Het CBS zal de komende jaren een aantal gegevens waarvan het bronhouder of beheerder is, conform deze richtlijn moeten beschrijven en beschikbaar stellen.

Ten behoeve van het Europese grote-stedenbeleid voert het CBS in samenwerking met O+S Amsterdam (namens de deelnemende steden) de Nederlandse gegevensverzameling van de Urban Audit 2006 uit. Daarvoor worden voor vijftien Nederlandse steden en hun binnenstedelijke gebieden en stadsgewesten gegevens verzameld voor ongeveer 300 variabelen. Bovendien worden voor twintig overige

grote steden gegevens verzameld voor een beperkter set variabelen. De Urban Audit 2006 is de derde Urban Audit die in EU-verband wordt uitgevoerd. Dit Europese stedenonderzoek stelt de deelnemende steden in staat hun stad te vergelijken met andere steden in de EU. Het project wordt in 2008 afgesloten.

Momenteel wordt het arbeidsvolume werkzame personen (dus inclusief zelfstandigen) en het arbeidsvolume werknemers geregionaliseerd. Binnenkort wordt het ook verplicht het regionale aantal gewerkte uren aan Eurostat te leveren. Vanuit het Centraal Planbureau bestaat al langere tijd de wens om te beschikken over volledige Regionale arbeidsrekeningen als bron voor hun Regionaal arbeidsmarktmodel. Naast beroepsbevolking, werkgelegenheid en werkloosheid is forensisme een kerngegeven. Het samenbrengen van de diverse elementen in één stelsel brengt de kwaliteit naar een hoger plan. Hierbij wordt aangesloten op ontwikkelingen in het kader van het MJP-speerpunt Sociale dynamiek en uitbreiding Arbeidsrekeningen. Een dergelijke regionalisering van de arbeidsgegevens sluit aan bij de in de regeringsverklaring voorgenomen extra aandacht voor het regionaal economisch beleid. In

2008 wordt een proefinvulling gedaan. In navolging van de verplichtingen vanuit het BNI-comité zijn nu ook voor de uitkomsten van de regionale uitsplitsing van de Nationale rekeningen gegevensafspraken gemaakt over documentatie c.q. verantwoording. In 2008 stellen de lidstaten een Regional Gross Value Added (GVA) Inventory samen. De focus ligt op de methoden en bronnen om te komen tot regionale verdelingen. Een soort procestabel ('Regional GVA Compilation Table') zal deel uitmaken van de Inventory. Voor de Inventory-werkzaamheden is vanuit de 6e tranche EU-productiecapaciteit toegekend.

In 2008 wordt voor het eerst een tijdreeks van de Regionale rekeningen samengesteld zoals vereist in de NUTS-verordening. Bij wijzigingen in de regionale indeling dient de gehanteerde indeling gedurende drie jaar 'bevroren' te worden. Vervolgens wordt overgestapt op de nieuwe indeling en is het verplicht een tijdreeks gebaseerd op die nieuwe indeling te leveren. Voor de Regionale rekeningen wordt in 2008 een tijdreeks over de jaren 1999–2005 samengesteld, gebaseerd op de indeling van 2006. Voor deze werkzaamheden is vanuit de 8e tranche EU-productiecapaciteit toegekend.

Statistische coördinatie

Met ingang van 2008 worden nieuwe versies van de activiteitenclassificaties 'International Standard Industrial Classification of all economic activities' (ISIC) en 'Statistical Classification of economic activities in the European Community' (NACE 2007) en daarvan afgeleid de nationale Standaard Bedrijfsindeling (SBI) ingevoerd. Dit betekent dat bedrijven in het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) vanaf dat moment volgens de nieuwe classificatie moeten zijn gecodeerd.

De invoering van de NACE 2007/SBI 2008 brengt meer economische activiteiten binnen het bereik van de SBS- en STS-verordeningen. De gevolgen van de wijzigingen in het ABR moeten uiterlijk op 1 januari 2009 zijn geïmplementeerd. Deze

activiteiten worden in een vervolgproject op het herontwerp ABR opgenomen en uitgevoerd.

Invoering brengt ook aanpassingen in het outputpakket en de productieprocessen met zich mee. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2007 gestart en worden doorgetrokken in 2008. Implementatie vindt grotendeels in 2008 plaats. Er zal ook aandacht zijn voor het documenteren en repareren van de reeksbreuken, die als gevolg van de introductie van de nieuwe SBI zullen optreden.

In 2007 is gestart met een project om zowel de inhoud als de toegankelijkheid van de database met statistische uitkomsten StatLine te verbeteren. Dit leidt in 2008 tot de introductie van een gebruiksvriendelijker

user-interface en een doeltreffender zoekmachine, respectievelijk kwalitatief betere teksten en toelichtingen bij de tabellen. Ook zal worden onderzocht op welke wijze de cijfers uit de nationale rekeningen optimaal kunnen worden gepresenteerd op StatLine. De huidige NR-publicaties in StatLine zijn veelal een afspiegeling van de tabellen in de papieren publicatie. Dit bevordert de toegankelijkheid voor gebruikers die bekend zijn met de papieren publicatie. Het is echter de vraag of nieuwe gebruikers die op zoek zijn naar de belangrijkste uitkomsten, snel hun doel kunnen bereiken. Denkbaar is dat een gelaagde opzet, waarbij vanuit een tabel met kerncijfers steeds dieper kan worden gegaan, leidt tot een betere toegankelijkheid voor minder ervaren gebruikers.

BIJLAGE

Begroting 2008

Winst en verliesrekening

Tabel D1 geeft het budget voor 2008 weer. Dit budget is opgesteld op basis van de door de divisies ingediende budgetten. Het budget is exclusief reorganisatiekosten en de ontwikkelingskosten van het programma 'vernieuwing' (Masterplan).

Resultaat 2008

Het totaalresultaat van € 0,8 miljoen ligt in lijn met het Meerjarenbeeld, zoals behandeld in september.

Het budget 2008 wordt sterk beïnvloed door een aantal niet-structurele activiteiten, zoals herhuisvesting, nieuwe plannen (website, arbeidsmarktcommunicatie) en de implementatie- en beheerkosten van het vernieuwingsprogramma.

Tabel D1: Winst en verliesrekening

Bedragen in duizenden euro's	Budget 2008	Prognose 2007	Budget 2007	Realisatie 2006
Omzet	176.635	172.938	168.252	166.562
Omzet derden	13.881	13.965	10.624	12.622
Overloop Omzet	0	1.354	1.918	463
TOTAAL BEDRIJFSOPBRENGSTEN	190.516	188.257	180.793	179.648
Personele lasten	135.268	130.658	127.747	122.271
Extern personeel	14.988	18.897	12.423	10.194
Huisvesting	15.880	15.114	15.833	15.156
Bureaunkosten	6.378	5.798	6.201	4.968
Automatiseringskosten	3.595	4.062	3.231	3.394
Totaal reis- en verblijfskosten	3.227	2.702	2.507	2.318
Totaal advieskosten	3.223	3.484	3.845	3.896
Overige bedrijfslasten	3.285	3.474	3.774	4.528
Afschrijvingen	5.879	3.864	4.330	4.564
BEDRIJFSLASTEN	191.723	188.052	179.891	171.289
Rente	2.000	3.351	2.000	2.400
Bijzondere baten en lasten				
TOTAAL RESULTAAT	793	3.556	2.902	10.758

Toelichting op de winst en verliesrekening

Bedrijfsopbrengsten

Netto omzet Ministerie Economische Zaken

Onder de omzet EZ zijn de in 2008 te ontvangen gelden ten behoeve van de uitvoering van het werkprogramma opgenomen. De vergoeding ICT intensivering betreft de aflossing van de vordering welke het CBS op EZ heeft in het kader van de reorganisatie 2004. De aflossing vindt plaats in 7 jaarlijkse termijnen van 3 miljoen euro. Eind 2008 resteert een bedrag van 9 miljoen euro. Balkenende IV is een indicatie voor de opgelegde taakstelling. De looncompensatie betreft een inschatting van de impact van de CAO-onderhandelingen. Als gevolg van de verlate oplevering van de nieuwbouw te Leidschenveen, schuiven zowel de kosten als de te ontvangen bijdrage herhuisvesting door van 2007 naar 2008.

Tabel D2: Netto omzet Ministerie Economische Zaken

Bedragen in duizenden euro's	Budget	Budget
	2007	2008
Ontwerpbegroting 2008 (mail 10 juli 2007)	171.316	174.544
Vergoeding ICT Intensivering	-3.000	-3.000
Vergoeding REO 1999-2000	-1.117	-935
Balkenende IV		-1.009
Looncompensatie		3.900
Bijdrage herhuisvesting	1.500	1.500
ICT Pool	1.200	800
Overige	550	835
TOTAAL OPBRENGST EZ	170.449	176.635

Omzet derden

Hieronder vallen werk-voor-derden projecten, projecten Eurostat, shared-service projecten en de opbrengsten gerelateerd aan de handhavingsorganisatie. In de begroting is rekening gehouden is met het shared service project Woon Onderzoek Nederland (WoON).

Overloop omzet

In 2008 is geen overlopende omzet gebudgetteerd.

Bedrijfslasten

Personele lasten

Deze zijn gebaseerd op middelloonsom 2007 met daar bovenop een opslag in verband met de loon- en premiestijging als gevolg van de CAO 2008 en een bezetting van 2.193 vte. Er is binnen alle divisies rekening gehouden met vacatureruimte. In 2008 is € 2,8 miljoen aanvullend gebudgetteerd voor de projecten Onderzoek Gezinsvorming, Veiligheidsmonitor en Woon Onderzoek Nederland (WoON). Voor de uitvoering van de arbeidsmarktcommunicatie wordt een bedrag van € 0,6 miljoen geraamd.

Extern personeel

De belangrijkste posten die hieronder vallen, zijn het inhuren van externen als gevolg van vacatureruimte en invulling knelpunten en de kosten voor inhuur van externe ICT-capaciteit. Inhuur van externe ICT-capaciteit heeft deels betrekking op extra middelen die in 2007 ter beschikking zijn gesteld voor aanvullende inhuur en waar naar verwachting € 1,5 miljoen doorloopt naar 2008 en daarnaast structurele inhuur ad € 1,5 miljoen. Daarnaast is nog € 0,8 miljoen voor tijdelijk hogere beheerkosten als gevolg van de implementatie van de Masterplanprojecten gereserveerd en € 0,5 miljoen voor de modernisering van Blaise (dit wordt terugverdiend). Binnen de divisies is voor € 0,8 miljoen gebudgetteerd voor procesverbetering (aanpassingen Bisniss en CMMI level 2). Voor de implementatiekosten HECS+ en Dataverzameling is € 1,5 miljoen opgenomen.

Huisvesting

In deze kosten is rekening gehouden met de nieuwbouwlocatie te Leidschenveen.

Bureaunkosten

Deze kosten liggen in lijn met de geprognosticeerde kosten over 2007

Automatiseringskosten

Deze kosten nemen toe vanwege de investeringen in het Masterplan. Dit geldt met name voor de licentiekosten.

Reis- en verblijfskosten

Als gevolg van het toenemende belang van internationale afstemming stijgen de reiskosten buitenland licht.

Advieskosten

Hier vallen onder andere de kosten voor de ontwikkeling van de website (totaal € 0,4 miljoen).

Afschrijvingskosten

De afschrijvingen nemen in 2008 substantieel toe als gevolg van de investeringen van meubilair en kantoorinrichting in het nieuwe pand te Leidschenveen, extra afschrijvingen in licenties en hardware als gevolg van het Masterplan en de ingebruikname van het nieuwe rekencentrum in Apeldoorn.

Rente

Betreft een saldo van de te verwachten rentebaten op de depotrekening en de rentelasten in verband met de nieuwe aangegane lening in verband met de herhuisvesting.

BIJLAGE

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator	Omschrijving	Streefwaarde 2007
1.1 Uitvoering Meerjarenprogramma	Samengevat oordeel van de RvB over de speerpuntprojecten en -programma's op basis van de beoordelingscriteria: 'integrale benadering', 'projectstructuur (inclusief projectleiding)' en 'concrete output'.	Een positief samengevat algemeen oordeel op basis van de scores per speerpunt.
1.2 Compliance EU-ontwikkeltermijnen	Het wel of niet voldaan hebben aan de termijnen voor invulling van Europese verordeningen.	Aan de ontwikkeling voor alle verordeningen moet binnen de vastgestelde termijn zijn voldaan, behoudens die waarvoor officieel uitstel is verkregen.
1.3a Realisatie publicatiekalender; Persberichten (EZ begroting: 1)	Percentage op de geplande datum gepubliceerde persberichten.	90% van de geplande persberichten moet op de geplande publicatiedatum zijn gehaald.
1.3b Realisatie publicatiekalender; papieren publicaties	Percentage op de geplande datum gepubliceerde papieren publicaties.	90% van de geplande publicaties moet op de geplande publicatiedatum zijn gehaald.
1.3c Realisatie publicatiekalender; verplichte EU-leveringen (EZ begroting: 1)	Percentage op de geplande datum gerealiseerde leveringen aan Eurostat.	90% van de dataleveringen aan Eurostat heeft op de geplande datum plaatsgevonden.
1.4 Aantal formele correcties op publicaties (EZ begroting: 2)	Aantal persberichten dat met een (nieuw) persbericht wordt gecorrigeerd.	maximaal 3 persberichten per jaar
1.5a Afwijking voorlopige en definitieve cijfers; economische groei (EZ begroting: 3.1)	Het aantal keer dat de definitieve kwartaalcijfers voor de economische groei van een jaar meer dan 0.75 procentpunt afwijken van de flash-ramingen voor de kwartalen van dat jaar.	Voor minimaal drie kwartalen van een jaar moet de afwijking kleiner zijn dan 0.75 procentpunt.
1.5b Afwijking voorlopige en definitieve cijfers; internationale handel (EZ begroting: 3.2)	Het aantal afwijkingen van meer dan 4% tussen de voorlopige en definitieve cijfers van de onderdelen van de 6-wekenversie van de maandcijfers van de internationale handel.	Minimaal 80% van de verschillen (dus minimaal 39 van de 48 resultaten) moeten minder dan 4% bedragen.
1.5c Afwijking voorlopige en definitieve cijfers; bevolkingsgroei (EZ begroting: 3.3)	Deelindicator jaarcijfer: de absolute afwijking van de som van de voorlopige maandcijfers van de bevolkingsgroei met het definitieve jaarcijfer. Deelindicator maandcijfers: het aantal keren dat de definitieve cijfers van de bevolkingsgroei voor de maanden van het voorafgaande kalenderjaar meer dan 4 duizend afwijken van de voorlopige cijfers.	Gecumuleerd over de twaalf maanden mag de afwijking niet groter zijn dan 16 duizend. Voor minimaal acht van de twaalf maanden moet de afwijking van het maandcijfer kleiner zijn dan 4 duizend.
1.6a Respons op primaire waarneming – internationale handel	De statistische waarderespons voor de 10-wekencijfers van het onderdeel intrahandel van de statistiek Internationale Handel.	Een statistische respons van minstens 65%.
1.6b Respons op primaire waarneming; enquête beroepsbevolking (EBB)	Door de veldwerkorganisatie van het CBS verkregen respons op de enquête beroepsbevolking.	Een respons van minimaal 58%.
1.7 Reductie enquêtedruk (EZ begroting: 4)	Uitkomst van de jaarlijkse administratieve lasten zoals gemeten door de 'enquêtedrukmeter' (EDM).	Daling 2% t.o.v. 2007 (2007 = € 20,2 mln).

Prestatie-indicator	Omschrijving	Streefwaarde 2007
1.8a Gebruik statistische output; StatLine	Aantal opvragingen via internet van tabellen uit de StatLine-database door externe gebruikers.	10 miljoen opvragingen in 2008. (Door nieuwe meetmethode is de eenheid tov 2007 gewijzigd)
1.8b1 Gebruik statistische output; mediadekking (ANP en dagbladen)	Percentage persberichten en webartikelen waar enerzijds het ANP en anderzijds de zes grote landelijke dagbladen een bericht over opnemen.	Kengetal; geen streefwaarde want moeilijk door CBS te beïnvloeden.
1.8b2 Gebruik statistische output; mediadekking (radio- en tv)	Aantal radio- en tv-interviews.	Kengetal; geen streefwaarde want moeilijk door CBS te beïnvloeden.
1.8c Gebruik statistische output; CBS in Kamerstukken	Aantal keren dat het CBS in Kamerstukken wordt genoemd.	Kengetal; geen streefwaarde want moeilijk door CBS te beïnvloeden.
1.9 Productie Centrum voor Beleidsstatistiek	Het aantal projecten dat door externe onderzoekers wordt uitgevoerd via on-site werken, remote execution of remote access op microbestanden die door MCB beschikbaar worden gesteld, alsmede het aantal contractanten dat met deze projecten gemoed is.	Kengetal; geen streefwaarde want moeilijk door CBS te beïnvloeden.
1.10 Risicoanalyse statistieken	Samengevat oordeel over de risico's die spelen bij de statistieken opgenomen in de lijst 'imagobepalende statistieken'.	Geen enkele totaalscore '--' (= aanzienlijk risico).
1.11 Klanttevredenheid	Algemeen oordeel van klanten over het CBS.	Een voldoende beoordeling (cijfer ≥ 7).
2.1 Kwaliteit financieel beheer: accountantsverklaring	Toestand van het financiële beheer.	Financieel beheer op orde blijkend uit een goedkeurende accountantsverklaring.
2.2 Kwaliteit financieel beheer: navolging aanbevelingen bedrijfsvoering	Mate van uitvoering van de onderdelen van het onderhoudsplan financieel beheer en gevolg geven aan andere aanbevelingen uit de managementletter van de accountant.	Positief oordeel van de accountant over de mate waarin de aanbevelingen uit de managementletter zijn opgevolgd en het onderhoudsplan voor het desbetreffende verslagjaar is uitgevoerd.
2.3 Correcte totstandkoming prestatie-indicatoren	Accountantsoordeel over de totstandkoming van de prestatie-indicatoren.	Een volgens de accountant correcte totstandkoming van de prestatie-indicatoren.
2.4a Financiële gezondheid; exploitatieresultaat	Het exploitatieresultaat is het resultaat uit de operationele bedrijfsvoering.	Een positieve waarde.
2.4b Financiële gezondheid; liquiditeit	Liquiditeit is de verhouding tussen de kortlopende vorderingen inclusief de geldmiddelen en de kortlopende schulden.	≥ 1
2.5 Vernieuwing van het productieproces	Uitspraak over de vorderingen van de productievernieuwing op basis van periodieke onafhankelijke (dus externe) audits.	Voldoende als (minimale) uitslag van een audit.
2.6 Samenstelling van het personeelsbestand	Afgewogen, door CPO opgesteld en door de RvB getoetst beeld over de ontwikkeling van de samenstelling en kwaliteit van het personeelsbestand van het CBS.	Een positief, door de RvB getoetst beeld over de ontwikkeling van de samenstelling van het personeelsbestand.
2.7 Arbeidssatisfactie	Algemene tevredenheid van CBS-medewerkers met hun arbeidssituatie.	Rapportcijfer ≥ 7 .

BIJLAGE

Overzicht van gebruikte afkortingen

Aforting	Betekenis
ABR	Algemeen BedrijfsRegister
ACN	Adressen Coördinatiebestand Nederland
AOW	Algemene Ouderdomswet
AVO	Aanvullend Voorzieningen Onderzoek
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BIK	Bedrijfsindeling Kamers van Koophandel
BISNIS	BedrijfsInformatieSysteem Nieuwe Stijl
BIV	Bouwobjecten In Voorbereiding
BRP	Basisregistratie Percelen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal AdministratieKantoor
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCO	Consumenten Conjunctuur Onderzoek
CCS	Centrale Commissie voor de Statistiek
CEIES	European Advisory Committee on Statistical Information in the Economic and Social Spheres
CENEX	Center and Network of Excellence
CEREM	Centrum voor Research van Economische Microdata
CFI	Centrale Financiën Instellingen
CIP	Concern Informatiemanagement Politie
COROP	Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoeksprogramma
CPA	Statistical Classification of Products by Activity
CPB	Centraal PlanBureau
CPI	ConsumentenPrijsIndex
CRM	Customer Relationship Model
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
DANS	Data Archiving and Network Services
DBC	Diagnose Behandel Combinatie
DBC	Diagnose Behandel Combinatie
DMK	Divisie Methodologie en Kwaliteit
DNB	De Nederlandsche Bank
DSC	DataServiceCentrum
DSO	Demand / Supply Organisatie

Afkorting	Betekenis
E4SM	European System of Socials Statistical Survey Modules pag 62
EBB	Enquête BeroepsBevolking
ECB	Europese Centrale Bank
ECHIS	European Core Health Interview Survey
ECOFIN	Economische en Financiële Raad (van de EU)
EDIMBUS	EDit and IMputation of BUiness Surveys
EFC	Economic and Financial Committee (van de EU)
EFQM	European Foundation for Quality Management
EGS	Elektronisch Gestandaardiseerde Statistiekuitvraag
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESA	Amendment of the European System of National and Regional Accounts
ESB	Economisch Statistisch Bestand
ESCB	Europees Stelsel van Centrale Banken
ESS	Europees Statistisch Systeem
ESSPROS	European System of Integrated Social Protection Statistics
ESTP	Europese Statistische Training Programma
EU	Europese Unie
EUR	ErasmusUniversiteit Rotterdam
EU-SILC	EU-Statistics on Income and Living Conditions
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FATS	Foreign Affiliate Trade Statistics
GBA	Gemeentelijke BasisAdministratie
GBO	Gemeenschappelijke Beheer Organisatie
GBR	Geografisch Basis Register
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GLV	Gezonde LevensVerwachting
GPS	Gecoördineerde Populatieschatting
GWW	Grond-, Weg- en Waterbouw
HICP	Geharminoniseerde prijsindex (Harmonised Index of Consumer Prices)
HLAB	High Level Advisory Board
HRM	Human Resources Management
I&R	Identificatie en Registratie
ICT	Informatie- en CommunicatieTechnologie
IIS	Inkomens Informatie Systeem
IPMA	International Project Management Association
IPO	Inkomens Panel Onderzoek
ISIC	International Standard Industrial Classification of all economic activities
ITS	Directie Informatietechnologie en Services
IV3	Informatie Voor Derden
KREG	Kwaliteit Raming Economische Groei

Afkorting	Betekenis
KS	Korte termijn Statistieken
LINH	Landelijk Informatie Netwerk Huisartsen
LMP	Labour Market Policy database
LMR	Landelijke Medische Registratie
LOUIS	LOgistiek Uitzend en InvoerSysteem
MESS	An Advanced Multi-Disciplinary Facility for Measurement and Experimentation in the Social Sciences
MJP	Meerjarenprogramma
NACE	Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne
NAMEA	National Accounting Matrix including Environmental Accounts
NAMWA	National Accounting Matrix including Water Accounts
NCM	Net Standard Cost Model
NETSPAR	Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement
NHR	Nieuwe Handelsregister
NTP	Nederlands Taxonomie Project
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OTP	Overheids Transactie Poort
POLS	Permanent Onderzoek LeefSituatie
PS	ProductieStatistieken
RIO	Regionale Inkomensonderzoek
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RIZA	Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwater-behandeling
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
SBI	Standaard BedrijfsIndeling
SBS	Structural Business Statistics
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
SESAME	System of Economic and Social Accounting Matrices
SKON	Stichting Kiezersonderzoek Nederland
SNA	System of National Accounts
SPC	Statistisch Programma Comité
SSB	Sociaal Statistisch Bestand
STS	Short Term Statistics
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TAPAS	Technical Action Plan Agricultural Statistics
UNSD	United Nations Statistics Division
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

Afkorting	Betekenis
VBTB	Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording
VIR	Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
vte	voltijdsequivalent
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WALVIS	Wet Administratieve Lastenverlichting en Vereenvoudiging In Sociale verzekeringswetten
WIK	Woningwaarde Index Kadaster
WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WSA	Wetenschappelijk Statistisch Agentschap
XBRL	eXtensible Business Reporting Language
XML	eXtended Mark-up Language
ZBO	Zelfstandig BestuursOrgaan
ZSB	Zorg Statistisch Bestand

COLOFON

Centraal Bureau voor de Statistiek

Voorburg

Prinses Beatrixlaan 428
Postbus 4000
2270 JM Voorburg
telefoon (070) 337 38 00

Heerlen

Kloosterweg 1
Postbus 4481
6401 CZ Heerlen
telefoon (045) 570 60 00

Website

www.cbs.nl

Infoservice

telefoon (088) 570 70 70
www.cbs.nl/infoservice
fax (045) 570 62 68

Uitgave

Centraal Bureau voor de Statistiek

Vormgeving

Jan van Halm

Opmaak

Grafimedia, CBS

Druk

OBT bv, Den Haag

